

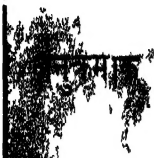
શ્રી અંબાજીના પરમહંસ

સ્વ૦ શા. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરી
ના
જીવન પરિચયના પ્રસંગો વિશેનો સંગ્રહ.
(વર્તમાન પત્રો તથા માસિકોમાંથી ઉતારેલ)

જરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

પ્રથમ ક્રમ

૨૧૮-૨૭

કિમત

પ્રથનામ

ઝવેરી સ્વામીજી
જીવનપદિકા

વર્ગિક

૫૨૪ ક્રાં : ૬ : ૯૬૫ સંપૂર્ણ

અંબાજીના પરમભક્ત

સ્વ. શ્રી. અમીચંદ ઝવેરી

ના

જીવનપરિચય

અંબાજીના છંદ તથા ચંડીપાઠના સુપ્રસિદ્ધ રચનાર અને સુરતની ધર્મનિષ્ઠ પ્રજામાં 'અમીચંદ કાકા'ના નામે સર્વત્ર પ્રસિદ્ધિ પામેલા શ્રી અંબામાતાજીના પરમ ભક્ત સ્વ. શ્રી. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરીનાં જીવનનો સંક્ષિપ્ત પરિચય અત્રે રજુ કરીએ છીએ.

શ્રી. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરીનો જન્મ દશા શ્રીમાળી જૈન વર્ણીક જ્ઞાતિમાં સુરતમાં સંવત્ ૧૯૦૨ના આસો વદ ૧ એટલે સુરત શહેરનું જે એક વિશિષ્ટ પર્વ ગણાય છે તે 'ચંદની પડવા'ના મહા પર્વને દિવસે થયો હતો. એમના જન્મ વખતે એમના કુટુંબની આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ સારી ગણાતી. પરંતુ એમની ૧૫ વર્ષની નાની ઉંમરે વયમાંજ એમનાં કુટુંબ પર કાળનો કોપ થયો અને એમના માતા, પિતા, કાકા વિગેરે કુટુંબના વડીલો આ કાળી દુનિયાનો ત્યાગ કરી એક પછી એક સ્વર્ગે સીધાવ્યા અને કુટુંબની ધુંસરી હજી તો બાળક ગણાતા અમીચંદને શીરે આવી પડી. આજથી લગભગ

૭૫ વર્ષની આ વાત છે એટલે તે જમાનામાં જ્ઞાતિનાં બંધનો અને રૂઢીઓએ એટલા બધા ઉંડા મૂળીઆં પેસાડી દીધાં હતાં કે તેની સામે કોઈપણ લાગ્યેજ થઈ શકતું. અને તે વખત એવી માન્યતા જડ થઈ ગઈ હતી કે બાપનું બારમું અને સ્ત્રીનું શ્રીમંત કરવુંજ પડતું. તે જમાનોજ એવો હતો અને સર્વ કોઈ જ્ઞાતિનાં બંધનો રાજીખુશીથી સ્વીકારતા અને લાગ્યેજ તેની સામે માથું ઉંચકતા. આમ એક પછી એક કુટુંબીઓ ગત થવાથી બાળક અમીચંદને પોતાના બાપદાદાઓની મિલકતને બોજમાં નાંખીને પણ જ્ઞાતિરૂઢીઓને વશ થઈ પોતાનાં ગત સ્વજનો પાછળ જ્ઞાતિજમણે આપવા પડ્યાં, અને પંદર વર્ષ જેટલી નાની ઉંમરે એક લાઈ તથા બે બહેનના ભરણપોષણનો બોજો પણ એમને શીરે પડ્યો. પણ સાહસિક અને ખંતીલા અમીચંદ તેથી કાંઈ ગભરાઈ બંધ તેમ નહોતું. દરેક કઠણ પ્રસંગે તેઓ પોતાની ઈષ્ટદેવીની પ્રાર્થના કરતા અને માતાજીની કૃપાથી તેમની દરેક મુશ્કેલીઓનો અંત આવી જતો. નાનપણથીજ એમને ઈષ્ટશક્તિ અંગાજી પ્રત્યે અનન્ય લાવ અને શ્રદ્ધા હતાં.

ધંધાની શોધ.

એમના બાપદાદાનું અસલ ઘર આમલીરાનમાં નમંદ ચકલા આગળ આવેલું છે. શ્રી. અમીચંદે પોતાના પિતાશ્રીનાં અવસાન પછી ભાતના દલાલને ત્યાં કામકાજ કરવા માંડ્યું અને પોતાના કુટુંબનો નિર્વાહ ચલાવતા. આ સાથે તેઓએ એક શરાફી પેઢીમાં પણ ચીઢીપત્રી તથા પાટીનું કામ સ્વીકાર્યું.

હતું. આમ થોડો વખત ચાલ્યું, પરંતુ શ્રી. અમીચંદની મહત્વકાંક્ષાઓ સંતોષાય તેમ નહતું અને તેથી વધુ સારી ધનપ્રાપ્તિ થાય તેવા કોઈ અન્ય હુન્નરની શોધ તરફ તેમણે ખેતાનું દ્રષ્ટિબિંદુ ઠેરવ્યું.

આજથી લગભગ પોણેસો વર્ષ ઉપર એક જમાનો એવો હતો, કે સમસ્ત હિન્દુસ્તાનમાં બધકે સારી દુનિયામાં સુરતના ઝવેરીઓની ખ્યાતિ આગળ પડતી હતી અને સુરતની જૈન કોમમાં જેટલા ઝવેરીઓ પાડ્યા છે તેટલા ભાગ્યેજ બીજી કોમોમાં હશે. સુરતમાં તે અરસામાં ઇચ્છારામ હીરાધસુ નામના એક ક્રીસબી કારીગર આમલીરાનમાં રહેતા હતા. શ્રી. અમીચંદ તેમની પાસે બેસતા અને હીરાધસુનો હુન્નર શીખી લેવાની મનમાં આકાંક્ષા સેવતા, પરંતુ ઇચ્છારામ હીરાધસુ પોતાનો હુન્નર કોઈને શીખવી પોતાની મહત્તા ઓછી કરવા તૈયાર નહોતા. છતાં બાળક અમીચંદે પોતાની ખંત અને ચતુરાઈથી એ હુન્નર કેવી રીતે હસ્તગત કર્યો તે બીનાની પણ આ સ્થાને નોંધ લેવાનું યોગ્ય ધારીએ છીએ. હકીકત એવી છે કે શ્રી. ઇચ્છારામ હીરાધસુ પોતાની સરાણુ પર બેસી કામ કરતા અને પોતાનો હુન્નર કોઈને પણ શીખવતા કે બતાવતા નહિ. આ ધંધો શીખાય તોજ કુટુંબની અને પોતાની ઉન્નતિ થાય એમ શ્રી. અમીચંદને લાગ્યું અને કોઈપણ સંજોગમાં એ ધંધો હસ્તગત કરવાની પેરવીમાં તેઓ પડ્યા. નાનપણથીજ એમની બારીક અવલોકન શક્તિ હતી, એટલે તેમણે ઇચ્છારામ હીરાધસુનાં જેવાંજ અંગુર તથા સરાણુ વિગેરે સાધનો લુહાર

પાસે તૈયાર કરાવી પોતાની નવી સરાણુ પર તુવેરની દાળ તથા કાચના ટુકડાઓ ઉપર પહેલ પાડવાના અખતરાઓ કરવા માંડ્યા. આ તેમના અખતરાઓમાં પણ શ્રી. અમીચંદ ઇષ્ટ-દેવી અંબાળ માતાની આરાધના અનન્ય લક્ષિતભાવથી કરતા, અને ધીમે ધીમે પોતાની જીણવટ શક્તિથી પોતાના આ નવા હુંતરમાં તેમને ફત્તેહ અને યશ પ્રાપ્ત થતાં ગયાં. ધીમે ધીમે માણેક, પોખરાજ અને નીલમ ઉપર પણ પહેલ પાડવાનું કામ તેમણે બહેર રીતે શરૂ કર્યું, અને ધીમે ધીમે તેમાં પ્રગતિ કરી હીરાધસુનો ધંધો જમાવવા માંડ્યો, અને યશ અને લક્ષ્મી ખંનેની પ્રાપ્તિ થવા માંડી. આમ લગભગ ૨૦ વર્ષની એમની ઉંમર થઈ હશે એટલામાં એરપાડમાં તેમની જ્ઞાતિના એક શ્રીમંત કુટુંબમાં કલ્યાણુદાસ નારણુદાસને ત્યાં એમનું પ્રથમ લગ્ન થયું. લગ્ન પ્રસંગને બડી ધામધુમથી ઉકેલવામાં આવ્યો. પરંતુ લગ્ન પછી છ મહિનામાંજ તેમનાં પત્નીનું અવસાન થયું, અને પ્રથમ લગ્નના બોજમાંથી હળુ ભાગ્યેજ પત્ની એટલામાં ભૂજબળથી ભાગ્ય પરિક્ષા કરવા નિકળેલા અમીચંદ ઉપર આ નવો ફટકો પડ્યો. પરંતુ ગમે તે વિપત્તિ સામે તેઓ અંબાળ માતા ઉપર અખંડ શ્રદ્ધા રાખતા અને પોતાના ધંધામાં મશગુલ રહેતા.

૨૬ વર્ષની ઉંમરે તેમના બીજા વિવાહ તેમના પ્રથમ પત્નીના સગામાં એટલે કલ્યાણુચંદ નારણુદાસની ભાણેજ અને કલ્યાણુચંદ અમાદાસની પુત્રી શ્રી. રતનબેન સાથે થયાં. અને લગ્ન થયાં પછી એમનાં કુટુંબની સ્થિતિમાં અને ધામિંક

પ્રગતિમાં ઘણો સુધારો થતો ગયો અને જે અમીચંદ અત્યાર સુધી હીરાધસુ તરીકે ઓળખાતા હતા તે હવે ઝવેરી તરીકે ઓળખાવા લાગ્યા. આજે પણ સ્વ. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરીની ખ્યાતિ અબાણી નથી. એમનો હીરા માણેક અને ઝવેરાતનો ધંધો ઘણોજ વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યો અને અંબાજી માતા પર પણ તેમને પોતાને આસ્થા હબ્તર ઘણી વધવા માંડી. અને અંબાજી માતામાં સંવત્ ૧૯૨૭ થી દર આશો શુદ્ધ ૫ થી ૯ સુધી છંદ બનાવી ગાવાનું શરૂ કર્યું. અને આ તેમનો અચળ નિયમ અને નિશ્ચય કદી તૂટ્યા નહોતાં.

એક પ્રસંગ એવો પણ બનેલો કે તેઓ ઘણા બીમાર હતા છતાં પણ માતાજીના ભાવિક ભક્તો એમને ખુરશીમાં બેસાડીને છંદ ગાવા લાગ્યા હતા. આટલા બધા એમના છંદો સુરતની આબાલ વૃદ્ધ અને સર્વ કોમોમાં પ્રિય થઈ પડ્યાં હતા.

ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ.

શ્રી. અમીચંદના દ્વિતિય લગ્ન પછી તેમને ઉત્તરોત્તર ધનલાલ, ધર્મલાલ અને કિર્તિલાલ મળતો ગયો. પોતાના ઝવેરાતના ધંધામાં લક્ષ્મીદેવીએ પોતાની કૃપાનો કળશ ઢોળવા માંડ્યો અને પોતાના હીરા, માણેક, મોતી, પત્તા, પોખરાજ વિગેરેના ધંધાની પ્રગતિને અર્થે તેમણે “જન્ના પત્તાની હીરાની ખાણો” સુધીની કપરી મુસાફરીઓ પણ કરી હતી. આમ ધન અને યશ વૃદ્ધિ સાથે કુટુંબમાં પણ વૃદ્ધિ થતી ગઈ. અને શ્રી. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરીના કુટુંબમાં આજે

એમના ત્રણ પુત્રો શ્રી. ખુબચંદલાઈ (૬૦), શ્રી. ચુનીલાઈ (૫૬), શ્રી. હેમચંદલાઈ (૪૨) અને એક પુત્રી શ્રી. વીજકોર-
બેન (૪૬) છે. અને પુત્રોને ત્યાં પુત્રો અને પુત્રીને ત્યાં પુત્રો
છે. અને પ્રપૌત્ર પણ છે. આવું અલૌકિક કુટુંબ સુખ ભોગવવા
તેઓ ભાગ્યશાળી નીવડ્યા છે. આ સઘળા પુત્રોએ પણ આજે
પોતાના પિતાની ખ્યાતિમાં વધારો કર્યો છે. એમના વડીલ પુત્ર
શ્રી. ખુબચંદલાઈ હાલ નિવૃત્તિ ભોગવે છે અને આંખનું દવાખાનું
પણ ચલાવે છે. જેમાં ધનપ્રાપ્તિ કરતાં લોકસેવાનો આદર્શ
વધુ સચવાય છે. બીજા પુત્ર શ્રી. ચુનીલાઈએ મોતી તથા
ઝવેરાતના ધંધાને અંગે અરબસ્તાન, સીલોન અને એડન
સુધીની મુસાફરીઓ કરી હતી. તેઓ સુરતમાં જૈન એન્જન
પ્રિન્ટીંગ પ્રેસના સ્થાપક હતા. અને હાલમાં મુંબઈમાં નટવર
પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ ચલાવે છે. આ ધંધા કરતાં પણ એક અતિ
અમત્કારિક શોધ તેમણે કરી છે. તેમણે શોધેલી આંખની દવા
અને પાઉડરથી હજારો દર્દીઓનાં આંખનાં દર્દો દૂર થયાં છે
અને આંખનાં ચશ્માનાં નંબરો ઉતરી ગયા છે. આ માટે
તેમની જાહેર તથા ખાનગીમાં પ્રશંસાઓ પણ થઈ છે. અને
તેમની આ શોધની ખ્યાતિ છેક મહાત્માજીની કુટિર સુધી પણ
પહોંચી હતી. એટલે આ સૌથી સાદા અને નમ્ર ચુનીલાઈએ
પણ પોતાની આ શોધથી જનસેવા કીતિ અને ધનલાભ
સાથે સાથે મેળવ્યાં છે.

ત્રીજા પુત્ર શ્રી. હેમચંદલાઈ પણ આજે ઘણી સુખી
સ્થિતિ અને જાહેરલાલી ભોગવી રહ્યા છે. મુંબઈના શેર

મળરમાં તેઓ પોતાનું કાર્ડ ધરાવે છે. અને વીલેપારલામાં પોતાનો ખંગલો ધરાવે છે.

આ આખું કુટુંબ લક્ષ્મીદેવીની કૃપા થવા છતાં એ આશ્ચર્યજનક ઇશ્ટદેવી અંબાજી માતા પ્રત્યેની લક્ષિતામાં સ્થેજ પણ ન્યુનતા આવવા દીધી નથી.

માનપત્ર સમારંભ.

શ્રી. અમીચંદના ચંડીપાઠના છંદ તથા લેદ અલેદ શક્તિના છંદ સાંભળી મહાત્મા યોગાનંદજી મહારાજ, શ્રી. જનાર્દન વિરભદ્ર પાઠકજી, જગીરદાર શ્રી તારાશંકર જેશી તથા શા. ચુનીલાલ વ્રજલાલ પઠાણે યોગાનંદજી મહારાજની કથામાં તથા બાલાજીમાં શ્રી. અમીચંદને તેમનાં સીલ્વર જ્યુબીલી (રજત મહોત્સવ)ની ઉજવણી કરી માનપત્ર આપ્યું હતું, તેનો સંવત્ ૧૯૯૫નાં માગશર શુદ્ધ ૨ ને ગુરુવારે શ્રી. અમીચંદ કાકાએ જે પ્રત્યુત્તર વાળ્યો હતો તેની નોંધ લીધા વીના ચાલે તેમ નથી. શ્રી. અમીચંદ કાકાએ ભાવપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે, મારી આજે ૮૪ વર્ષની ઉંમર થઈ છે, તેમાં સ્વપ્નામાં પણ આ માનપત્ર મળવાનું છે એમ જાણતો નહોતો. મેં આ ૬૦ વરસ અંબાજી માતાના છંદ નવરાતરમાં ગાયા, લક્ષિત કરી તેમાં નિર્ગુણ સ્વગુણ અને આત્મજ્ઞાની ચંડીપાઠના છંદ ગુજરાતીમાં કરી ગાયા તેમાં એક પણ નવરાતર પડ્યું નથી, તો તે મારી માજીનો પ્રતાપ છે. જેમ રસોડાઓ રસોડા બનાવે તેલ મસાલો ખુબ નાંખે પણ જ્યાં સુધી મીઠું પડે નહિ ત્યાં સુધી પ્રીકકું લાગે, તેમ મીઠા રૂપી

માણની મહેરથી છાયા પડે નહિ ત્યાં સુધી વાણીમાં લોકોને પ્રેમ થાય નહિ તેથી જ્યારે માણની મહેરબાનીથી છાયા પડે છે તેનો લોકોને પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય છે. આ માનપત્ર મને નહિ પણ મારી અંબામાને છે કારણ કે મારી બુદ્ધિમાં વધારો કરી કંઠપર આવી એના ગુણ ગવાડે છે ને હું ગાર્હ છું તેમાં માનો પ્રતાપ છે. વળી ઘણી હલકી વર્ણો બાધા લઈ ગોત્રજ આગળ બકરા-ઓનો ભોગ આપતા હતા તે વિષે માતાએ બુદ્ધિ આપવાથી ‘દુઃખહરણ’ નામની તથા ‘સાધુ સમાગમ’ નામની મારી ચોપડી-ઓ વાંચવાથી ઘણા સુધરી ગયા છે. ને હિંસા કરતા બંધ થયા છે. એ પ્રતાપ માણની ભક્તિનાં છે. આ જોઈ જે કોઈ ભક્તિ રાખી દ્રઢ વિશ્વાસ રાખશે તેનાં કામ માણ સિદ્ધ કરશે.

મુંબઈમાં સંવત્ ૧૯૮૫ ના માગશર સુદ ૫ ને રોજ મુંબઈના “ભગવતી મંડળ” તરફથી પણ અમીચંદકાકાને માન-પત્ર આપવામાં આવ્યું હતું અને જીન્નું માનપત્ર શક્તિસેવક મંડળ નડીઆદ તરફથી મુંબઈમાં કાલબાદેવીમાં સંવત્ ૧૯૮૬ ના અસાડ સુદ ૧ ને રોજ પંડ્યા નર્મદાશંકર તથા દેશભાઈ મગનલાલ છોટાભાઈ તરફથી માનપત્ર આપવાનો એક સમારંભ યોજાયો હતો. તેમાં દાંતા સ્ટેટના મહારાજના કાકા શ્રી. નારાયણમિહ મહારાજ પણ પધાર્યા હતાં. ત્રીજું માનપત્ર મુંબઈવાળા શેઠ નાનાભાઈ મંછારામ તરફથી પણ આપવામાં આવ્યું હતું, આમ અમીચંદકાકાની દેવી ભક્તિનો પ્રભાવ ચોમેર પ્રસરીયો હતો. એમ આ માનપત્રનાં સમારંભનો સૂર રૂપે કથે છે.

અંબાજીમાં દકોરખાનું.

શ્રી. અમીચંદકાકાએ માતાજી પ્રત્યેનો પોતાનો અનન્ય ભક્તિભાવ અવિચળ કાયમ રાખવા સંવત્ ૧૯૫૫ ના આસો વદ ૧૦ ને દિવસે સુરતમાં અંબાજી માતામાં દકોરખાનું બંધાવી શ્રી. અંબાજીને અર્પણ કર્યું છે. અને દકોરખાનાના કાયમના નિભાવ માટે દુકાનોનું ભાડું આવે એવી વ્યવસ્થા કરી છે.

જન્મા પન્નાની ખાણોમાં.

આ પ્રસંગ ઉપરથી પણ વાંચકોને ખાત્રી થશે કે શ્રી. અમીચંદ કાકાને માતાજી પર કેટલી અનન્ય શ્રદ્ધા હતી. એક પ્રસંગે તેઓ જન્માપન્નાની ખાણોમાં હીરાના વેપાર અર્થે ગયેલા ત્યારે જે ચોખાને ત્યાં તેઓ ઉતરેલા તે ચોખાના ઘરમાં સ્ત્રીને ભૂતપ્રેત વળગ્યું અને ભૂતપ્રેતની શાંતી અર્થે ભૂવા જતી પણ બોલાવ્યા પરંતુ તે બધા ચત્નો વ્યર્થ ગયા. કહે છે કે શ્રી. અમીચંદ કાકાએ પોતાની કષ્ટદેવી અંબાજી માતાનું સ્મરણ કરી એક ખાલામાં પાણી લીધું અને તે ચોખાની પત્નીને પાયું અને બાઇની પ્રકૃતિ એકદમજ સુધરી અને આ ખરેખર એક ચમત્કાર ગણાયો!

બીજો ચમત્કાર.

બીજો ચમત્કાર કહે છે કે એવો બન્યો હતો કે શ્રી. અમીચંદકાકા એક વખત ઘણાજ બીમાર પડ્યા તેમને લગંદરનું દર્દ થયું અને લગંદરનું ઓપરેશન કરાવ્યું પણ ડાક્ટરેએ બીજીવાર ઓપરેશન કરવાની સલાહ આપી અને બીજું ઓપરેશન નહિ થશે તો તબીબત ગંભીર થશે એમ

જણાવ્યું. શ્રી. અમીચંદકાકાએ રાતના પોતાની દૃષ્ટિથી શ્રી અંબાજીમાતાની સ્મૃતિ કરી અને બીજી સવારે ઓપરેશન કરવા તૈયારી માટે કંપાઉન્ડર નવનીતલાલ તથા સીવીલ સરજન્યન ડાક્ટર મણિલાલ બ્રહ્મખત્રી આવીને જુએ છે તો દર્દીને એકદમ આરામ થઈ ગયો હતો અને ઓપરેશન કરવાનું બંધ રહ્યું. શ્રી. નવનીતલાલ (જેઓ હરીપુરા કોંગ્રેસ વખતે કોંગ્રેસ હોસ્પિટલમાં સેવા બજાવતાં સ્વર્ગવાસી થયા હતા)શ્રી સહેજે બોલી જવાયું કે એ તો માજીનો ચમત્કાર થયો! આ પણ એક અતિ ચમત્કારીક ઘટનાજ કહેવાય.

મોટી અંબાજી સંઘ ગયો.

શ્રી. અમીચંદકાકા અંબાજીના પરમ ભક્ત હતા. અને તેમની કીર્તિ આરાસૂરવાળા અંબાજી માતાના અનન્ય સેવક શ્રી. દાંતા નરેશ સુધી પહોંચી અને તેમણે શ્રી. અમીચંદકાકાને પોતાના ભક્ત સંઘ સાથે મોટા અંબાજી પધારવા આમંત્રણ આપ્યું. અને ચુરતથી સંઘ નીકળ્યો અને તેને માટે દાંતા નરેશે કોઈ રાજવંશી મહેમાન પધારતો હોય તેટલી બધી મહેમાનગીરી કરી. અને શ્રી. અંબાજી માતાને મંદિરે મંઘ પહોંચ્યો ત્યારે લગભગ બપોરે બે વાગ્યા હશે; છતાં પણ શ્રી. અંબાજી માતાનાં દ્વાર તેનાં આ અનન્ય ભક્ત તથા મંડળી માટે ખુલી ગયાં હતાં. ખુદ દાંતા નરેશને માટે પણ જે પ્રથાનો ભંગ થતો નથી, તેટલું માન શ્રી. અમીચંદકાકાને મળ્યું અને અંબાજી માતાનાં દ્વાર તેમને દર્શન દેવા માટે બપોરે પણ ખુલી ગયાં હતાં! ખરેખર, આ પણ એક ચમત્કારીક ઘટનાજ

કહેવાય! અને શ્રી. અમીચંદ કાકાની વિનંતિથી શ્રી. દાંતા નરેશે જૈનો પાસેથી લેવાતો † મુંડકા વેરો પણ માફ કર્યો. આ બનાવ પણ જૈન જગત માટે એક અમત્કાર સમોજ લેખાય!

આંખો સારી થઇ.

એક પ્રસંગે શ્રી. અમીચંદ કાકાની આંખો દુઃખવા આવી અને ડાકટરોએ આંખ માટે નિરાશાજનક અભિપ્રાય આપ્યો. શ્રી. અમીચંદ કાકા ઘણાજ મુંઝાયા અને અંબાજી માતા સમક્ષ જઇ ઘણું કરગરી પડી, આખી રાત છંદ રચી ગાયો (જે છંદ પાછળથી છપાયો છે) અને મળસ્કે તેમને માતાજીનો આશ્વાત્કાર થયો, જે આંખો માટે ડાકટરોએ આશા છેડી હતી તે અસલ જેવી થઇ ગઇ. અને ત્યાર પછી તો ઘણા છંદો રચાયા. આમ શ્રી. અમીચંદ કાકાને સ્વપ્નામાં માતાજીનાં દર્શન થતાં અને તેમની કૃપા વડે તેઓ પોતાના છંદો રચતા.

શ્રી. અમીચંદ કાકાને જ્યોતિષનો પણ ભારે શોખ હતો અને તેઓ જે પ્રશ્નોમાં જોશીઓ ગોથાં ખાતા તેવા પ્રશ્નોમાં જોશીઓને પણ સલાહ આપતા.

લગ્ન પ્રસંગે અંતકાળ.

શ્રી. અમીચંદ કાકા ૯૩ વર્ષની વયે ચાલુ સાલના મહા વદ ૧૦ ને સોમવારને રોજ બપોરે બે વાગે સ્વર્ગવાસી થયા. ખીજા દિવસે તો તેમના પુત્ર ચુનીલાલના પુત્ર મંધરલાલનો લગ્ન પ્રસંગ હતો અને ભાગ લેવા માટે તેમનું સમસ્ત કુટુંબ

---

† મુંડકા વેરો ઉપરાંત જૈનો પાસેથી માણસ દીઠ જે ૬ આના કર લેવાતો હતો તે માફ કર્યો છે, તે વીશે જુઓ પાને ૧૩ એ.

સુરત આવ્યું હતું. એટલે પોતાનાં પુત્રો, પુત્રી, પુત્રોનાં પુત્રો અને પુત્રીનાં પુત્ર પુત્રીઓની હાજરીમાંજ સ્વ. અમીચંદ કાકાએ પોતાનો દેહ તજ્યો. શ્રી. અમીચંદ કાકાએ મૃત્યુ સમયે એવી ઈચ્છા પ્રદર્શિત કરી હતી કે મારા રચેલા અંગાણના છંદ તથા ચંડીપાઠના લજનોમાંથી મેં કદી પણ દ્રવ્યલાભનો આશય રાખ્યો નથી અને લવિષ્યમાં પરોપકારાર્થે જે કાંઈ એ લજનો અને છંદો છાપશે તો તેમાં મારા વારસો પોતાની સંમતિ જરૂર આપશે.

અંગાણ માતાના આ પરમ ભક્ત શ્રી. અમીચંદકાકા આજે આપણી વચ્ચે નથી છતાં પણ જ્યાં સુધી એમનાં રચેલાં અંગાણનાં છંદ તથા ચંડીપાઠના સ્તોત્રો સુરતના ધર્મપ્રિય પ્રજાના કંઠે રમી રહ્યાં છે ત્યાં સુધી શ્રી. અમીચંદ કાકા પણ અમરજ છે !

સુરતના “દેશીમિત્ર” રવિવાર તા. ૫-૩-૩૯ માંથી
ઉતારો— પાનું ૧૭ થી ૨૦.

400-
ANON-
taded

SHETH ANANDJI KALIANJI

REPRESENTING

ALL INDIA SWETAMBER MURTI PUJAK JAINS

17
Telephone No. 117

શ્રેષ્ઠ આશ્વિન સ્વેતમ્બર મુર્તિ પૂજક

શ્રેષ્ઠસ્થાનના સ્વચ્છતા સ્થાપના સુવિધાઓ જેના ઉપરના પ્રતિષ્ઠિત.

અવેરીસ, પે. એ. નં. ૫૧.

અમદાવાદ, તા. ૨૦ માર્ચ ૨૦ ૧૯૨૨

૧૯૨૨

૧૦

અવેરીસ એજન્સી પ્રિન્સિપલ

કે. એ. એજન્સી

પ્રિન્સિપલ

વિ. અમારી કુમારીયાલ પાઠો સહારે એવરે
કે તમે દાવાના તા. મહારાજાને બુદ્ધિની, કુમારીયાલ
જતા. એવરે એવે દાવા બુદ્ધિને પાસેથી લેવાનો રી. એવરે
કે તમે કુમારીયાલે લેવારે એવે કા. એવે એવે એવે
એવે એવરે લેવારે એવે એવે એવે એવે એવે એવે
એવે એવરે એવે એવે એવે એવે એવે એવે એવે
એવે એવરે એવે એવે એવે એવે એવે એવે એવે
એવે એવરે એવે એવે એવે એવે એવે એવે એવે

એવે એવરે એવે એવે એવે એવે એવે એવે

૧૦-૨૫

પ્રિન્સિપલ એજન્સી

Supplemental Table 1

ALL-INDIA SWETAMBER MURTIPOJAK JAINS

ଶେଷ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ଚିନ୍ତାକୁ.

श्रीरुद्रात्मक ब्रह्मण्य शिवाय नमः श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीदेवताभ्यो नमः

1728

કચેરીનાં પે. ડી. નં. જા.
આજના તાર, ગુ. ૧૭ માટે : મને ૨૬ / ૪
મને ૩૦

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ

ହା ଡ଼େର

[illegible]

આપણે બાંનેજી જેવાનો ઉદ્ધાર કરી આપણે
 તમારા મહેલનાં કાંઈકે આપણે જેવા એ આપણે જેવા
 જુદાના ઉદ્ધારે અને આપણે જેવા કાંઈકે જેવા
 આપણે જેવા બાંનેજી આપણે જેવા આપણે જેવા
 તમારા જેવા બાંનેજી આપણે જેવા આપણે જેવા

ભાટે કાલાના ના મહારાજાને આભાર-દર્શક થતા લખ્યો છે અને હવે તેના ગાદીસાત માટે કાયા પગરેલ દાખા

১৭৯৯ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ
 ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ
 ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ ১২৮৮ খ্রিঃ

121 BUDREE DAS BAHADOOR & SONS

MOOKINS & COURT JEWELLERS

DIAMOND PRECIOUS STONE PEARL AND
GEMMERY MERCHANTS

TELE ADDRESS: BAHADUR CALCUTTA

TELEPHONE: 8 & 1408

MOONWAT JAIN TEMPLE GARDEN,

BYAMBAZAR,

Calcutta, 25-2-1918

आपका सख्त भरोसा चन्दनी माता चन्दनी
मोतीपुरा सरत

मान्यवर महोदय,

बंगाल के अताम्बर संघ के प्रांतिकीय की हास्यत
है मैं यह पत्र आपको सेवा में भेजता हूँ और आपको निवेदन
करता हूँ कि

फागुन वदी १३ संगतवार ता. ६-२-१८ ई० को बंगाल के श्रीहंष
की मोटि: यहां पर हुई उसमें उद्भव हुआ कि श्री कुंभारवा जी से
आवृत्ति जाने वाले जैन यात्रियों से जो दाता नरेश १०/१६ भाता
प्रत्येक यात्री वसूल करते थे और आप के प्रयत्न से वह भव
उन्हीं ने मुद्राफ कर दिया है और वसूल नहीं किया जाता है उस के
लिये दाता नरेश को व आप को धन्यवाद का पत्र भेजा जावे, अतएव
सर्वप्रथम आपको लिखा जाता है कि आपने जो इस कर के मुद्राफ
कराने में भागना असमूल्य समय खर्च कर संघ की और धर्म की
सेवा की उसके लिये हमने आप को धन्यवाद देते हैं और
इसके लिये आपकी ओर आभार है

भवदीय
गणकुमार सिंह

સંખ્યા
૨૨૮

૨૨૮

જેનામદાર આપણામહિયારાજાના
મહારાજાના આપણાજિંદગી સંબંધ
બાદુર રા. આદર્શભાવનાર,
પિ. આપણા મહારાજા કોઈ,

૨૧. ૨૧. આદર્શભાવનાર આપણામહારાજા
જાન ભાવનાર આપણા મહારાજા આપણા મહારાજા
જેનામદાર આ રજુ આદર્શભાવનાર આપણા
રજુ આદર્શભાવનાર આ રજુ આદર્શભાવનાર આ રજુ
બાદુર આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા
જેનામદાર આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા
પ્રકાર આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા
આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા
સંખ્યા ૫૨ ૫-૧-૩૪ આપણા આપણા આપણા આપણા
આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા આપણા

Nat Singh G

મહારાજા

શ્રી મહારાજા.

શ્રી અંબિકાના પરમ ભક્તારાજશ્રી

શ્રી. અમીયંદ મોતીયંદ ઝવેરીનું

સ્વર્ગ ગમન.

આ ભક્તારાજશ્રીનો જન્મ સંવત્ ૧૯૦૨ માં થયેલો તેઓ સુરત શહેરના વતની હતા. ભગવતી પ્રત્યે તેમની પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમની જાગૃતિ બાલ્યાવસ્થામાંથી જ થયેલી હતી. જેમ બાલાના પરમ ભક્ત શ્રી વલ્લભભટ્ટ અભણ છતાં ભગવતીના સાક્ષાત્કારથી વિદ્વતા ભરેલાં અંગેડ કાવ્યો રચી ગયા તેવીજ રીતે આ ભક્તશ્રીએ અનેક છંદ કાવ્યો રચી શક્તિજગત પર મહાન ઉપકાર કર્યો છે.

દસ વર્ષ પર મંડળ સમયની પ્રવૃત્તિ સમયે મુંબાઇ ખાતે પ્રવચન કરવા ગયેલ ભાઈશ્રી કેશવલાલને તેમના પ્રથમ સમાગમ થયેલો. આ પ્રસંગે તેમણે ભગવત-ભગવતીની એક્યતાનો પ્રશ્ન કરેલો તેના જવાબમાં ભક્તારાજે એવો સચોટ પ્રત્યુત્તર આપેલો કે, “ભગવાન ને ભગવતી એક ખરાં પરંતુ તે સ્ત્રી-પુરુષના સંબંધ તરીકે નહિ પણ ભગવતી એટલે ભગવતનાથી જે પહેલી એટલે તે તેની જનેતા. તે વીલી ગઈ, થઈ ગઈ તેથી તે ભગવતી.”

ભગવતીની આ સમજ શક્તિ જગત માટે ખરેખર ઉમદા નીવડી. સમગ્રની કર્તા તે માતાનું શ્રેષ્ઠપાત્રું, વિશાળ દ્રષ્ટિએ નિહાળતાં આજે માઠ સ્વરૂપે ઓળખવામાં આવ્યું.

જાહેર સભામાં ભક્તારાજશ્રીએ છંદની શરૂઆત કરતાં તેમના ભાવનાશાળી ઓજસભરેલા મુખાવિંદ પર સારી શક્તિ

વાસની જે રેખાઓ તરી આવતી હતી તે જોઈને ભલભલા રાજવીઓ તથા શ્રીમંતો તેમના ભક્તરાજશ્રીના ચરણે પડી તેમની કૃપા પ્રસાદી મેળવવા લાગ્યા. જગદંબાના માતૃપ્રેમથી ઉભરાઈ જતું તેમનું અંતર કેશવલાલે પ્રત્યક્ષ નિહાળ્યું હતું. ભક્તિરસથી છલકાતું, અપૂર્વ ઓજસથી ભરાતું તેમનું હૃદય અને ઉર્મિ જેમણે એક વખત નિહાળ્યાં છે તે તો જીવનભરમાં કદી ભૂલે એમ નથી.

આ ભક્તરાજશ્રીને જગદંબાનો સાક્ષાત્કાર હતો પછી તેમનું જીવન કેટલું દેદિપ્યમાન અને સુખ-સમૃદ્ધિમાં વિત્યું હશે તેની કલ્પના કરવાની હોયજ ક્યાંથી? માની કૃપાથી તેઓશ્રીએ પરોપકારનાં અને સેવાનાં અગણિત કાર્યો કર્યાં છે જેથી શક્તિ-જગતનો એ સિતારો આજે ભલે પૃથ્વીપટેથી સરી ગયો છે પરંતુ શક્તિ-પ્રેમીઓના અંતરપટેથી કદી યે નહિ ખસે !

તેઓશ્રી ૯૩ વર્ષનું લાંબુ આયુષ્ય ભોગવી સંવત ૧૯૯૫ના માઘ વદી ૧૦ ને સાંમવારના રોજ ભગવતીના ચરણ સમીપમાં સદાને માટે ખીરાજી ગયા છે.

માના લાડીલા પુત્રને તો ત્યાં શાંતિજ હોય છતાં લૌકિક રીતે આપણે માની પ્રાર્થના કરી શકીએ કે તેમના અમર આત્માને શાંતિ અપે.

માઈ સેવક,

શા. સોમચંદ અંબાલાલ.

નડિઆદના “શક્તિ” માસિકના

તા. ૩-૫-૩૯ના અંકમાંથી ઉતારો-પાનું ૩૩૭.

મહાન દેવી ભક્ત અમીચંદના જીવનની
એક યાદગાર રજની

“એ દિનોની યાદી” શ્રી માણેકલાલ શંકરલાલ રાણા

આજે વિક્રમ સંવત્ ૧૯૯૩ ની આશ્વિન સુદ ૮ એટલે દુર્ગાષ્ટમી હતી. સુરતના શ્રી અંબાજીમાતાના મંદિરના ચોકમાં છેક સવારથી છલકાઈ જતું માધપ્રેમી ભક્તજનોનું દર્શનાભિલાષી પુર, સંખ્યા થયા છતાં હજી સમ્યું ન હતું. આખરે માતાની આરતીનો વખત થયો. હંમેશના નિયમસર હાજર રહેવાવાળા આરતીના અનુરાગીઓએ ધસારો કરી મંદિરના ચોકમાં બેસી ગયા. “શ્રી અંબેમાતકી જય”ના લિષણ જયનાદ સાથે ભક્તજનોના કંઠમાંથી:

“જય આઘા શક્તિ મા જય આઘા શક્તિ;

અખંડ પ્રદ્યાંડ ઉપજાવ્યા (ર) પડવે પડે મા.

જયો જયો મા જીગતઅંબે.”

આરતી સમાપ્ત થઈ. ભક્તોએ માજીના છંદ ગાવા શરૂ કર્યા. આજે એ ગાયકવૃંદોના હૈયાં પરમ આનંદમાં નૃત્ય કરતાં હતાં. કેમકે તેઓ જેના છંદ ગાતા હતા, તે છંદોના કર્તા આજે સાક્ષાત્ તેમની સમક્ષ પધારવાના હતા. આસપાસ ઉભેલી જનતા પણ તેજ પ્રમાણે આતુર નયને કોઈના આવવાની રાહ જોતી કાગનાડોળે ઉભી હતી. ઘડી ઘડીએ “એ આવ્યા,

લકતરાજ આવ્યા”ની ખૂબો પડતાં સઘળી માનવમેદની ખળ-
ભળાર મચાવી મૂકતી.

જનતા જેના આવવાની માગપ્રતિક્ષા કરતી હતી તે
મહાન લિભૂતિ તે દેવીના લાડીલા લકતરાજ શ્રી અમીચંદ
હતા. જેને સાડે સુરત શહેર “અમીચંદકાકા”ના નામથી
ઓળખતું હતું. આટલી વૃદ્ધ ઉંમરે પણ તેમણે દર વર્ષે
આશ્વિન સુદ અષ્ટમીએ માતાના મંદિરમાં જઈ ચંડીપાઠ તથા
છંદો ગાવાના ટેકને પ્રાણાન્તે પણ જાળવી રાખ્યો હતો.

લકતરાજ અમીચંદની વય અત્યારે નેવું વર્ષની હતી.
અવસ્થાએ તેમના શરીરનાં ગાત્રો શિથિલ થઈ ગયાં હતાં.
છતાં એ જગજગતની પ્રત્યેની પ્રેમભાવના હજી મંદ પડી ન
હતી. જેમ મરણ પથારીએ પડેલા રોગીને વેદ તથા તેની
ગુટિકા પોતાને મૃત્યુના મુખમાંથી ઉગારી લેવા આવેલા દેવ-
દૂત સમી લાગે, તેમ આટલી બધી વૃદ્ધાવસ્થાએ આવી પહોંચ્યા
છતાં લકતરાજના માતૃપ્રેમમાં ન્યુનતા આવવાને બદલે દિન-
પ્રતિદિન વૃદ્ધિગત બન્યો હતો. સાઠઠ સાઠઠ વર્ષો સુધી
પોતાના ટેકને અડગતાથી જાળવી રાખી અનેક સંકટો સાથે
ચુદ્ધ આદરી આટલી બુઝરંગ વયે લકતરાજ માતાના મંદિરે
આવી ચંડીપાઠ કરવા ચુકતા નહિ. “પ્રાણાન્તે જાળવી રાખેલો
ટેક હવે નહિ રહે!” એવી પરિસ્થિતિ ઉપસ્થિત થયેલી જોઈ
લકતરાજના હૃદયમાં આત્મકંડપાંત મચી રહ્યો હતો. માનવના
જીવનમાં જો કંઈ બહુમૂલ્ય ચીજ હોય તો તે એક તેનો
ટેકજ છે. હાય વર્ષોથી અથાગ પરિક્ષમે સંગ્રહ કરેલો

આશ્વિન સુદ ૮ને બદલે ચાર દિવસ ૫, ૬, ૭ અને ૮ એમ ચાર દિવસ જતા હતા.

બંદુમૂલી રત્નાગર જ્યારે પોતાની આંખો સમક્ષ જ ઘૂંટાઈ જાય
ત્યારે તેના સંગ્રાહકની વેદના કેટલી દારુણ બને? ખરેખર એ
દૃશ્ય અવર્ણીય અને અસહ્ય છે.

* * * *

પોતાના ઘરના એક રૂમમાં પડ્યા પડ્યા લક્ષ્મણ અશ્રુ-
પ્રવાહથી પોતાના જર્જરિત દેહમાં ઉંડે ઉતરી જતી આંખોને
પુનઃપુનઃ એ પશ્ચાત્તાપની પતિતપાવની ગંગામાં સ્નાન કરાવી
રહ્યા હતા. પોતાનો એ સામઠ વર્ષનો ટેક ‘આજે નહિ રહે!’
એ દર્દભય દૃશ્ય તેમનું હૃદય ચીરી નાખતું હતું. લક્ષ્મણનો
પોતાનો ટેક પ્રત્યેનો પ્રેમ અને અડગતા એક છંદમાં હજી
એમની એમ પ્રકાશી રહી છે.

“જીવતા યશ આપો દૂનિયામાં, જાય હમારો ટેક નહિ;
સદા સરણમાં પાસ રાખો, મારે તુમ ખીન કોઇનું કામ નહિ.”

જ્યાંસુધી દેહમાં પ્રાણ છે, ત્યાંસુધી તો ટેક ન જવા દેવો;
ભલે પ્રાણ જાય પરંતુ પોતાનો ટેક અચળ રાખવો એવા
નિશ્ચયમાં અડગ લક્ષ્મણ મૌન બની માતાની સ્તુતિમાં
અશ્રુમય આંખે લયલીન બન્યા.

એજ રૂમમાં કેટલાકો દિવસ વ્યતિત થઈ ગયા હતા. છેવટે લક્ષ્મણને
ડોક્ટર પ્રત્યે પોતાની અંતિમ ઈચ્છા દર્શાવતાં ખુલ્લું જણાવી
દીધું કે, “અંબાજીમાતાના મંદિરે જવાનો મ્હારો ટેક શરીરમાં
પ્રાણ હશે ત્યાંસુધી નહિ છેડું.” લક્ષ્મણની મનો વેદના બાણી
ડોક્ટરે માથામાં ટપલા માર્યા. આવી અસહ્ય વેદનામાં ગરકાવ

થયેલા પરમભક્તશ્રી પોતાની દેવી પ્રત્યેની શ્રદ્ધામાં જીવન પયત એમના એમજ અચળીત રહેશે! ડોક્ટર તેમની અટંકી ભાવના આગળ ગદ્ગદીત બન્યા.

“દાદા! આપનાથી માતાના મંદિરે જવું ખીલકુલ અસંભવિત છે.” ડોક્ટરે નિરાશા દર્શાવતાં એક ઉંઠો નિઘ્વાન નાંખ્યો. “એ જગતજનુનીના ચણાંવિદ્માં ગમે તેવી ભગીરથ અને અસંભવિત ઘટના પણ સંભવિત છે. એમાં લેશ પણ સંશય નથી.” ભક્તરાજની અચળ મનોવૃત્તિના વેગને ડોક્ટર આધીન થયા. તેઓ પણ તેમના એ પ્રાણાન્તે જાળવી રાખેલા ટેકને તોડી શકવા શક્તિમાન ન જ થયા. આખરે એ નેવું વર્ષના ગહન કાળાવધિમાં અનેક પ્રહારો સહન કરીને ખીલકુલ જર્જરિત બનેલા ભક્તરાજના દેહને ખુરસીમાં નાંખી મંદિરે લઇ જવામાં ડોક્ટરે સહાનુભૂતિ આપી.

*

*

*

*

આજે એ દુર્ગાષ્ટમીની પવિત્ર રાત્રિ હતી, લોકો આ મહાન્ દેવી ભક્તના આવવાની માર્ગપ્રતિક્ષા કરતા આંખો દુખવતા હતા. કેટલાકોએ તેમની આવી સખત માંદગીના સમાચાર સાંભળીને તેમના આવવાની આશ્ન મૂકી દીધી હતી. આશા અને નિરાશાની દોર ઉપર એલા ખાતી મેદની વચ્ચે અચાનક હોર્ન વગાડતી મોટર બસ આવી પહોંચતાંજ શોર મચ્યો. ભક્તને સત્કાર કરવા માનવોના હૈયાં હચમચી ઉઠ્યાં. કોઇ ભાંગી ગયેલી બહુમૂલ્લી ચીજને જેમ જતનપૂર્વક ઉઠાવી લેવામાં આવે તેમ બસમાંથી ભક્તરાજની ખુરસીને

બહુજ આસ્તેથી ઉંચકીને બહાર કાઢવામાં આવી. તે વખતે હું પણ ત્યાં હાજર હતો. મહારા જીવનમાં આ પરમ દેવી-લકતનાં દર્શન પહેલાં અને છેલ્લાં કહું તો વાસ્તવિક છે, કેમકે ત્યાર પછી લકતશ્રીને મહેં આંખોએ નથી જોયા.

લકતરાજની અવસ્થા નિહાળતાંજ મહારા અંતરમાં કલહ જાગ્યો, કેમકે લકતશ્રીમાં એટલી પણ શક્તિ ન હતી કે તેઓ પોતે યથેચ્છે હલનચલન કરી શકે ?

કોઈ કલાકારે કાચી માટીમાંથી કોઈ અજબ કળા ઘડી નાખી હોય અને તેને જતનપૂર્વક અમૂક સ્થાને ગોડવવામાં આવે તેમ લકતશ્રીની દેહને એક બાંધેલી ગાંસડી જેમ ઉંચકીને મંદિરના મધ્ય ભાગમાં તૈયાર કરેલી મુલામય ગાદી ઉપર અઢેલીને બેસાડવામાં આવી. મંદિર બહારનો માનવ અમુદાય મંદિરમાં સમાઈ જવા અધિર બન્યો, અંતે એ ધક્કામૂકીની પડાપડી શાન્ત પડી છતાં હજી મહારા અંતરનો ઉમાત સમ્યો ન હતો. મહારાં અંતઃકરણ એજ વાતમાં પ્રજગતું હતું કે, “આવા મહાન દેવીલકતને પણ આવી દદમય જરાવસ્થા આવી ? અને તે પણ આવી અસહ્ય અને ત્રાસદાયક ?” એક પ્રાચીન કવિના કાવ્યમાં અશ્રુસારતી યૌવનની નશ્વરતા યાદ આવી.

“કોને કહીએ દીલડાંકેરી વાત, હાલો હંસરાજ,
જેબન કીધારે મહારાં જાજરાંરે.”

આખરે એ યૌવનનો રંગ નશ્વર બનાવ્યો છતાં ઘડપણ શા માટે આખ્યું ? તે વિષે એક લકતકવિએ સચોટ ભાવના વ્યક્ત કરી છે.

“ઘડપણ કોણે મોકલ્યું રે, જાણ્યું જોખન રહેશે સહુ ઝાળ;
ઘડપણ મોકલ્યાં રે, જાણ્યું જોખન રહેશે સહુ કાળજી.”

માતાની દિવ્ય પ્રતિમા તરફ એકી નિગાહે આંખો મિલાવી જેમ પોતાની બહાલી માતાથી ઘણા સમયથી વિખુટા પડેલા બાળકને એ માતા પુનઃ મળે ત્યારે એ બાળ ભાન ભૂલીને માતાના હૃદયમાં સમાઈ જવા અધીર બની એ માતાથી પુનઃ વિખુટો ન પડવાનો? નિશ્ચય કરતો બાળક ફરી ફરીને માતાને એજ પૂછી રહે છે, “મા! તું ક્યાં ક્યાં ગઈ હતી? મા!.....”

પોતાની એ ખોવાઈ ગયેલી માતા પુનઃ પ્રાપ્ત થઈ હોય, તેમ ભક્તરાજની આંખો માતૃશ્રીની દિવ્ય પ્રતિમાના દર્શનમાં તદ્રુપ બની એ જગતજનનીનાં ચર્ણાવિન્દમાં પોતાના કૃત્યોની ક્ષમા યાચી રહી.

અનેક તર્ક-વિતર્કોના વમળમાં ગોથાં ખાધા છતાં મહારા ઘવાએલા હૃદયને શાંતવન ન મળ્યું. ભક્તરાજની બેઠકથી આશરે બે ત્રણ ગજના છેટે માનવમેદનીમાં સ્થિર બેસી સંતની મુદ્રા નિહાળી આંખો ભીંજવી રહ્યા હતા; છતાં મહારા અસ્થિર અને બેચેન હૃદયને ચેન પડતું ન હતું. પુનઃ પુનઃ એની એજ વાતો યાદ આવતી “એ માતાના હૃદયમાં એટલી પણ દયા નહિ હશે, કે પોતાના આવા લાડીલા અને બહાલસોયા ભક્તને પણ આટલી હદે એ જરાવસ્થા દુઃખમય નિવડે?” ભક્તશ્રીની અવસ્થા નિહાળતાં મહારી અજ્ઞાન મનોવૃત્તિ સાથે મારી પાછાં આંખો એ માતૃશ્રીની દિવ્ય પ્રતિમા તરફ તાકી રહી. ફક્ત એટલું જ કહેવા મથતી હતી કે, “માતા તું આટલી બધી નિર્દય કેમ બની?”

પોતાના એ લાડીલા અને બહાલસોયા પુત્રની પરિસ્થિતિ નિહાળતાં જાણે એ કૃપાસાગર માતાનું હૃદય પણ કદપાંત કરી ન રહ્યું હોય! તેમ એ દિવ્ય પ્રતિમા કરૂણતા ધારણ કરી રહી છતાં મહારા અજ્ઞાન હૃદયમાં પ્રજ્જળેલો કલહાગ્નિ શાન્ત ન થયો, હું તે જવાળા-માં દાઝતો લમણે હાથ મૂકી નીચી નજરે બેસી રહ્યો હતો, ત્યાં અચાનક “અંબેમાતકી જય”ના જયનાદની ઘોષણા સાથે જાણે કોઈ બાળક અત્યંત જીણા અને મધુરા સ્વરે ગીત લલકારે તેમ ભક્તરાજના આરલી બધી અવસ્થા છતાં દર્દોના અસહ્ય પ્રહારો લાગ્યા છતાં તેમનો મધુર કંઠ હજી ધવાયો ન હતો. તેની મધુરતા હજી કાયમ ટકી રહી હતી. એ સુકોચળ કંઠમાંથી માતાના છંદના ધ્વનિએ દેવળમાં મેદની હોવા છતાં શાન્ત બનેલા વાતાવરણને ગુંજતું કયું.

“આ દુનિયામાં જે કોઈ જનમ્યા, અમર નહિ કોઈની કાયા;
દેવ દાનવ કે અમીર ઉમરાવ, પડ્યા પૃથ્વી રાણીજયા.”

કેટલીક પળોથી નિરાશામાં નીચી ઢળેલી મારી આંખોએ ઉંચે જોતાં એ છંદ લલકારનાર ઉપર દ્રષ્ટિપાત કરતાં જ હું આશ્ચર્યમાં ગરકાવ બન્યો. કેમકે પોતાના અંતરની વેદના એ ભક્તના મુખનું પ્રથમ મહાકાવ્ય સાંભળતાં જ ખીલકુલ નષ્ટ થઈ અને એ નશ્વર શરીરની અવસ્થાના મિથ્યા શોક કરવા માટે હું શરમિંદો પડ્યો. ભક્તરાજના એક વચનામૃતે મારા સંશયના ભૂક્કા કર્યા, ત્યારપછી ભક્તશ્રીએ સ્વકૃત ચંડીપાઠ ગાવાની શરૂઆત કરી. મધ્યરાત્રિ સુધી એ પરમ દેવીભક્તના વચનામૃતનું પાન કરી પરમાનંદમાં સ્નાન કરતો માનવ સમુદાય પોતાના પંથે સિધ્ધાવ્યો.

*

*

*

*

કાળના ગહન પ્રવાહમાં એ પરમ દેવીલક્ત અમીચંદનું દર્શન હવે સદાને માટે દુર્લભ્ય બન્યું. તેમનો એ જજ્જરિત અને નાશવંત દેહ વિક્રમ સંવત્ ૧૯૯૫ના મહા વદ ૧૦ ને સોમવારે ૯૩ વર્ષની દિર્ઘ ઉંમરે પંચત્વમાં સમાધિ ગયો. તેમનો એ માતૃપ્રેમમાં તરબોળ થયેલો આત્મા મહાદેવીના ચર્ણાવિદમાં વિરામ પામ્યો. તેઓ આ કોકનો ભાગ કરી કોઈ અનેકની દુનિયામાં વિરાજમાન થયા છતાં હજી તેમની ઉજ્જવળ કીર્તિનો સિતારો નિસ્તેજ નથી થયો. તેમના એ દિવ્ય વચનામૃતો માતાના છંદો આજે પણ એ મહામાયાના શૂન્ય-કારમય મંદિરને ગળાવી મૂકે છે. લકતરાજ અમીચંદના છંદો એટલી બધી માતૃલક્ષિત અને ભાવનામાં તરબોળ થયેલાં છે કે ગુજરાતમાં કે ગુજરાતી સાહિત્યમાં એવી માતૃગાથા અમરગીતો ઉચ્ચારતાં કાન્યો વિરલ જ છે.

એક અજ્ઞાન બાળક પણ માતાની સમક્ષ હાથજોડી પોતાની કાલીઘેલી બોલીમાં એ લકતશ્રીના છંદો લલકારતો દીન બની માતાની રુદાય માગી રહે છે.

“આવો આવો માણ સિંહુપર બેસી. કરવા સેવકની રુદાય;
વિનય કરી વિનવું અંબામાય.”

“આવો અંબા અલબેલી વહેલી મા, મને વિસારો કેમ;
ધરે નહિ તમને માણ એમ.”

નડિઆદના “શક્તિ” માસિકના

તા. ૨-૬-૩૬ના અંકમાંથી ઉતારો-પાનું ૩૭૭ થી ૩૮૦.

શ્રી અંબાજીના પરમ ભક્તરાજ

શ્રી અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરીના સ્વર્ગગમન

વિષે નીચેના પેપરોએ નોંધ લીધી હતી :

“દાંડીઓ”—સુરત, તા. ૧-૩-૩૬, ફેટો.

“વિશ્વજ્યોતિ”—સુરત, ચૈત્ર ૧૯૯૫, પાને ૨૨૩,
ફેટો તથા નોંધ.

“મુંબઈ સમાચાર”—મુંબઈ, તા. ૧૪-૩-૩૬, પાને ૧૨
ફેટો તથા નોંધ,

તેમજ બીજા અનેક પેપરોમાં.

દાંતાના નેક નામદાર મહારાણાશ્રી લવાનીસિંહજી તથા
મહારાજશ્રી નારાયણસિંહજી તરફથી દિલસોજીના તારો.

અને

આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી—અમદાવાદ,

એ સિવાય ઘણા સ્નેહીઓ તેમજ ભકતો તરફથી દિલસોજીના
પત્રો આવ્યા હતા તે સર્વેનો અત્રે આભાર માનીએ છીએ.

સુરતના ભક્તરાજ શ્રી. અમીચંદ

આરાસુરી અંબાજીના પૂણ્ય ધામમાં પધરામણી

દાંતાના મહારાણાએ કરેલો સત્કાર

જૈનોના વર્ષે જુના મુંડકાવેરાની માફી—
બ્રહ્મજી પુત્રની જોલમુક્તિ

શ્રી. દાંતા ભવાનગઢના મહારાણા શ્રી. ભવાનીસિંહજીના પ્રેમપૂર્વકના પોષ સુદ ૧૫ ના અંબાજી માતાના મહાન ઉત્સવ પ્રસંગે સંઘ સાથે અંબાજી પધારવાના આમંત્રણને વશ થઈ સુરતના શ્રી. અંબાજી માતાના પરમ ભક્ત શ્રી. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરી સુરતથી ૫૫ માણસોની ભક્ત મંડળી સહિત અંબાજી માતાના દર્શને બુધવાર તારીખ ૨૭-૧૨-૩૩ ના રોજ ઉપજ્યા હતા.

સુરતથી વિદાય.

સુરત સ્ટેશને સુરતના ભાવિક ભક્તોએ ફૂલદાર પહેરાવી ભાવભરી વિદાય આપી હતી. સુરતથી ઉપડેલો સંઘ અમદાવાદ ગાડી બદલી તા. ૨૮મીએ સવારે આબુરોડ સ્ટેશને પહોંચ્યો હતો.

રાજ્યનો સત્કાર.

આખરેડ સ્ટેશન પર દાંતા રાજ્ય તરફથી સંઘને અંબાજી લઈ જવા માટે વાહનો વિગેરેની ગોઠવણ રાખી હતી તેમજ સંઘના માણસોને કરવેરામાંથી મુક્ત કરવાની ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. પોતાના રાજ્યના ટેક્ષ ઉપરાંત સીરાહી સ્ટેટ તરફથી પોતાની બાર માઇલની હદમાંથી પસાર થવા બદલ યાત્રીઓ પાસેથી ટેક્ષ લેવામાં આવે છે તે પણ માફ કરવાની અગાઉથી ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી, જેથી સંઘ કોઇપણ જાતની મુશ્કેલી વિના અંબામાતાના જીંદો લલકારતો અઢી વાગે અંબાજીમાં પ્રવેશ્યો હતો.

ભક્તનો પ્રભાવ.

ભક્તાધિન ભગવાનનો પ્રત્યક્ષ પરિચય અંબાજી પહોંચતાંજ સૌ મંડળીને થઈ ગયો. અંબાજી માતાનાં દર્શન માટે ફક્ત સવાર સાંજ ખુલતાં દ્વારો અંબાજીના પરમ ભક્તના આગમને બપોરે ત્રણ વાગે ખુલ્યાં અને ભક્ત અને મંડળીએ માતાજીનાં દર્શન કર્યાં. દર્શન બાદ સંઘ પોતાને ઉતારે ગયો હતો. રાજ્ય તરફથી સંઘ માટે ઉતરવાની અને રહેવાની ગોઠવણ મુંબઈ-વાળા શેઠ નાનાલાલ મંછારામની ધર્મશાળામાં થઈ હતી જ્યાં મંડળી ઉતરી હતી.

આરતી અને દેવદર્શન.

માતાજીની આરતી સમયે ભક્તસજો મંડળી સહિત માતાજીની કૃપાથી પોતે રચેલા જીંદો પ્રેમપૂર્વક લલકાર્યા હતા અને યાત્રાળુઓ તથા ત્યાંના રહીશોને માતાજીના ગુણાનુગાન

ભકતરાજ જ્યારે ભકત મંડળી સાથે છંદ ગાતા ગાતા
માતાશ્રમાં ગયા ત્યારનો દેખાવ.

ભકતરાજ ઉતારેથી (ધર્મશાળામાંથી) માતાજીમાં દર્શન કરવા
મંડળી સાથે જતા તેનો દેખાવ.

વાળી શુભ વાણીનો લાભ આપ્યો હતો. પછીના દિવસોમાં ભક્ત મંડળી રાજ્યના મેમાન તરીકે મોટરો અને ડોળી મારફતે શ્રી કોટેશ્વર, શ્રી કુંભારીયા તથા શ્રી ગખ્ખર વગેરે સ્થળે ફરી હતી, અને કોઇપણ જાતની અડચણ ન આવે તે માટે રાજ્ય તરફથી સાથે સીપાઇઓ આપ્યા હતા. મંડળીએ આથી યાત્રાનો સારો દહાવો ઉઠાવ્યો હતો.

ભક્તરાજનો ભંડારો.

તા. ૨-૧-૩૪ ને મંગળવારના મંગળકારી દિવસે શ્રી માતાજીની પ્રેરણાથી શ્રી ભક્તરાજે વ્રાહ્મણો, યાત્રાળુઓ, આમ્યજનો, ગરીબો, રાજ્યના નોકરો વિગેરેને ખાંડના લાડુનું મિષ્ટાન્ન જમાડી સર્વેના આત્માની તૃપ્તિ કરી હતી.

મહારાણાનું આગમન.

તેજ દિવસે શ્રી. દાંતા નરેશ મહારાણાશ્રી ભવાનસિંહજી પોતાના કોકા પૃથુસિંહજી અને રાજ મંડળી સાથે શ્રી માતાજીની આરતીનાં દર્શન કરી શ્રી ભક્તરાજના દર્શનને તેમના મુકામે પધાર્યા હતા. પોતાના પરમ ભક્તને આવું અપૂર્વ સન્માન માતાજી અપાવે તેમાં શી નવાહ ?

અપૂર્વ મિલન !

એ વખતનું મહારાણા અને ભક્તરાજનું મિલન અપૂર્વ હતું. જુગ જુગ જુના હૈયાના હેત ઢાલવતા હોય, વર્ષોના વિભેગ પછી માડી જાયા લાઘવો મળતા હોય તેવો એ મેળાપ હતો. તે સમયે ભક્તરાજ તરફથી મહારાણાશ્રી પ્રત્યેના પ્રેમ દર્શાવનાર હંદ બનાવેલો તે તેમના શિષ્ય અચુલાધ્યએ લલકારી ગાઈ સંભળાવ્યો હતો

છંદની પ્રસાદી.

લવાનસિંહજી રાણા દાંતાના, અંબામાં પરગન રે.
 આરાસુરમાં વાસ વસીને, નીત આપે દરશન રે.
 પુત્ર કરીને પાસે રાખી અખ્યાં, તન, મન, ધન રે.
 પ્રેરણા કરાવી છંદ સાંભળવા, જોલાવ્યા અમીચંદ રે.
 સુરત શહેરના આમલીરાનમાં, ભક્ત છે અમીચંદ રે.
 ભક્ત મંડળી ભેગી કરીને, જોયાં સૌનાં મન રે.
 ભાવી ભક્તો તૈયાર થયા, સૌ હરખ્યાં તેનાં મન રે.
 ધન ઘડી ધન દિવસ આપણો, ઘશે માતા દરશન રે.
 તૈયાર થઈ સૌ આડ્યા આનંદે, આડ્યાં રોશન રે.
 રહ્યાં ભક્તો હાર પહેરાવી, કરી ગયા વંદન રે.
 ગીરધરભાઈ કાપડીયે જાણ્યું, ભક્તો બધ દરશન રે.
 સાથે રહી કરભાર કર્યો, હરખ્યાં સૌનાં મન રે.
 આરાસુરમાં આનંદ વરત્યો, રાજાએ કરવા રક્ષણ રે.
 નાથુસિંહ પર હૂકમ કરી કહે, ખુશી રાખજો ભક્તને રે.
 પુન્ય પ્રતાપ મહારાણાજીના, પાપી થાય પાવન રે.
 અમીચંદ કરી ભક્તિ માંગે, સુખી રાખો જગતને રે.

મેળાપ બાદ ભક્તરાજે મહારાણાશ્રીને માતાજીના છંદ
 રૂપી પ્રસાદનો સ્વાદ અખાડ્યો હતો અને મહારાણાશ્રીએ દાંતા
 જીજીને દિવસે જો વાગ્યે આવી ફરી છંદ સાંભળવાની ખુશી
 બતાવી હતી. બીજે દિવસે મહારાણાશ્રી પોતાના કાકા મહારાજ
 શ્રી. નારણસિંહજી સાથે દાંતાથી અંબાજીના પોતાના બંગલે
 પધાર્યા હતા અને છંદ સાંભળવા માટે ભક્તરાજને તોડાવવા

ખાસ મોટર મોકલી હતી જેથી લક્તરાજ પોતાની મંડળી સહિત છંદ ગાતા ગાતા મહારાણાશ્રીને બંગલે પધાર્યા હતા. મહારાણાશ્રીને નજરાણું.

બંગલે ગયા પછી શ્રી. લક્તરાજે જર્મનના થાળામાં જરૂરી વિગેરે મીઠાઈ તથા ફળફળાદી તેમજ ચાંદીના ખુમચામાં રૂ. ૫૧ મૂકી મહારાણાશ્રી લવાનીસિંહજીને નજરાણું કયું હતું. સાક્ષાત્કાર.

લક્તરાજે થોડી બોધવાણી સંભળાવ્યા બાદ શ્રી. માતાજીના સ્વરૂપમાં એક તાર થકે ચંડીપાઠ વડે માતાજીના ચારિત્રના પ્રથમ ભાગ તથા મધ્યમ ભાગ નેવું વર્ષની વૃદ્ધાવસ્થાએ પણ વાણીનો અખૂટ પ્રવાહ વહેવડાવી પૂર્ણભાવથી ગાઈ સંભળાવી મહારાણા સહિત ઝાનાં મન પ્રસન્ન કર્યાં હતાં.

પુનઃ નિમંત્રણ.

ખીજે દિવસે મહારાણાશ્રીને જરૂરી કામે રોકાવાનું થતાં તેઓ આવી ન શક્યા પણ તા. ૫-૧-૩૪ ને શુક્રવારે નવ વાગે શ્રી અંબાજીમાં પધાર્યા હતા, તે દિવસે ત્યાંજ લોજન કરી બપોરે બે વાગે નિવૃત્ત થઈ લક્તરાજને તેડવા મહાલકારી શ્રી. નાયુસિંહજી સાથે મોટર મોકલી હતી.

લક્તરાજે પોતાની મંડળી સહિત બંગલે પધારી આગલા દિવસથી પણ વધુ ઉદ્વેગે તથા મુક્ત કંઠે ચંડીપાઠના અધુરા સર્ગો પૂરા કર્યા હતા. આજે તો મુંબત્તવાળા શેઠ નાનાલાલ મંછાસમ તથા રા. રા. હજનલાલ થેલાલાઈ મહેતા અને વિદ્વાન પ્રાદ્યલો તથા લક્તરાજનો પણ લક્તરાજની વાણી સાંભળવા

માટે આવ્યા હતા. મહારાણાશ્રી પોતે પણ માતાજીના પરમ ભક્ત છે અને રોજ ત્રણ થી ચાર કલાક માતાજીની પૂજામાં ગાળે છે અને પરમ વિવેકી હોય શાંત ચિત્તથી અને ભાવથી પોતે ચાર વાગે દાંતા જવાનું હતું છતાં તે જતું કરી તેઓશ્રી રોકાયા હતા અને શ્રીમાને ભક્તિ વેરાગ ને વેદાંતના છંદો વધુ બે કલાક સાંભળવા ખુશી બતાવવાથી તે છંદો ભક્તરાજે સંભળાવ્યા હતા.

મહારાણા સાથે મંત્રણા.

એ બાદ ભક્તરાજે દાંતા નરેશ સાથે ગુપ્ત મંત્રણા ચલાવી હતી. એ મંત્રણાનો ઉલ્લેખ કરવો અહિં અસ્થાને નહિં જ લેખાય. આ મંત્રણા જૈનો પરના રૂ. ૦-૬-૦ ના મુંડકા વેરા વિષેની હતી.

જૈનો પરનો મુંડકા વેરો.

આજે કેટલાક વર્ષોથી શ્રી કુંભારીયાની યાત્રાએ જતા જૈનોને આખું ખાતે યાત્રામાં જવાના છે કે નહિં તે વિષે સોગન પર પૂછવામાં આવતું અને જવાના હોય તો માથા દીઠ રૂ. ૦-૬-૦ નો મુંડકા વેરો લેવામાં આવતો, જેથી ઘણા જૈનો શ્રી કુંભારીયાની યાત્રાએ જતાં અટકતા હતા. શ્રી. અમીચંદે જૈન કોમની તથા બહોર હીતની આ અગવડ પારખી અને તેનો તોડ લાવવા માટે પોતે જૈન કોમનો આ મુંડકા વેરો માફ કરવા મહારાણાશ્રીને અરજ કરી.

યોગ્ય અસર.

મહારાણાશ્રીને લક્તરાજ તરફથી કરવામાં આવેલી અરજની તેઓશ્રી પર યોગ્ય અસર થઇ હતી અને તેમણે ઉદાર દિલથી એ બાબતની ખુલાસી આપી હતી અને હવે પછી યોગ્ય રીતે લેખીત હુકમ જ્ઞાર પાડવાનું જાહેર કર્યું હતું. આ જાહેરાતથી હાજર રહેલા ગૃહસ્થોએ મહારાણાશ્રીની મુક્તકંઠે પ્રસંશા કરી હતી.

આભાર દર્શન.

આ માટે મહારાણાશ્રીનો આભાર માનતાં શ્રી. છગનલાલ ઘેલાલાઇ મહેતાએ જણાવ્યું હતું કે, આજે પુણ્ય હર્ષના દિવસ છે કે શ્રીમાન્ મહારાણાશ્રી લવાનીસિંહજી પોતે તથા મહારાજશ્રી નારણસિંહજી ઘણો શ્રમ લઇને કાર્ય વ્યવહાર છેડીને અત્રે પધારી ગુજરાતના લક્તરાજ શ્રી. અમીચંદલાઇને સન્માન આપ્યું છે અને પરમ શાંતિથી ચંડીપાઠ તથા છંદો સાંભળ્યા છે. આપશ્રીના જાણવામાં છે તેમ હું સત્સંગનો પ્રેમી હોય લક્તરાજની સાથે મારા પુત્ર ચિ. ઠાકોરલાલ જેઓએ હાલ એલએલ. બી. પરિક્ષા પાસ કરી છે અને એમ. એ. ની ૮મ્ ભરે છે તે તથા પુત્રવધુ તથા પુત્રી સાથે અત્રે આવ્યા છીએ. આપ શ્રીમાન્ ઉદાર ચિત્ત છે અને પુનિત શ્રી અંગિકા લક્ત છે. આપશ્રીના પૂજ્ય હમીરસિંહજી પણ પ્રેમી લક્ત હતા, અતે તેમનો એ વારસો આપનામાં ઉતર્યો છે અને આપના પવિત્ર હસ્તે આ પવિત્ર સ્થળમાં સાચા લક્તરાજને માન મળ્યું છે તે ઘણુંજ ખુશી થવા જેવું છે. આપણમાં કહેવત છે કે

“મુખે સોની અને દુઃખે રામ” તે કહેવત મુજબ દુઃખ વખતે કોઈ પોતાના ઇષ્ટ દેવને સંભારે છે પણ દુઃખ મળ્યા પછી તેને ભૂલી જાય છે, પરંતુ આપણા ભક્તરાજ શ્રી. અમીચંદ સુરતમાં નવરાત્રીમાં શ્રી અંબાજી માતા ચમત્ક ચોસઠ ચોસઠ વર્ષથી અખંડ ચંડીપાઠ તથા છંદો ગાઈ છે અને હજી પણ એમનો એ કયારુંકમ ચાલુજ છે. તેઓશ્રીનો શ્રી અંબામાત પર કેવો અગાધ પ્રેમ છે તે પુરવાર કરી આપે છે. વધારે ખુબીની વાત તો એ છે કે જ્યારે એઓશ્રી ચંડીપાઠ શરૂ કરે છે ત્યારે ભક્તિની ધુનમાં એટલા તો એકતાર થઈ જાય છે કે પોતાનું શરિરભાન ભૂલી જાય છે અને આઘશક્તિમાં લીન થઈ જાય છે.

આ આઘશક્તિ આપ શ્રીમાનનાં કૃપાળુ કુળદેવી ગોત્રજમા છે. તેઓ સર્વ જગતની માતા છે, અને સર્વેના શરિરમાં વસી રહેલાં છે તે આત્મશક્તિ આજ નેવું વરસની પાકટ વયે પણ ભક્તરાજને પુરતું બળ આપી રહ્યાં છે એ તેમનો પ્રભાવ છે.

આપણે ઇતિહાસની તવારીખથી જાણી શકીએ છીએ કે, આ વસુધરા પર માંધાતા જેવા મહિપતિઓ થઈ ગયા છે અને તેમણે સ્વપરાક્રમથી પૃથ્વી પર પોતાની સત્તા જમાવી છે પરંતુ પૃથ્વી દેવી કોઈની સદા રહેતી નથી અને રહેવાની પણ નથી. પૃથ્વી તો સદા સ્વતંત્ર છે. તે તો સદાય હસે છે કે, બધા આજ્યા ગયા હું તો છું તેવીને તેવીજ છું. કેવળ આઘશક્તિની સત્તા અને આધારથીજ જગતનાં સર્વે કાર્યો થયા કરે છે તેની સત્તા વિના પાંદડું પણ હાલી શકતું નથી. તેની સત્તાથીજ આપણે શ્વાસ લઈએ છીએ, તેની સત્તાથીજ લોહી દોડે છે

અને ખીજી શરિરની ક્રિયાઓ થાય છે અને છતાં તે પોતે નિરંજન, નિર્વિકાર, નિર્લેપ રહે છે અને પોતાની સત્તા ખેંચી લે છે ત્યારે આ શરિર ચેતન રહીત મુડદું થઈ પડે છે તેથી સર્વ સુખનું મૂળ અને સાચું સ્વર્ગ આત્મશક્તિ છે.

આ મહામાયા વિનાનું કોઈ કામ ખાલી નથી તે અનંત છે અને એકજ છે. એટલે આત્મા, પરમાત્મા, દેવ દેવી ગમે તે નામથી એક ચિત્તથી ભક્તિ કરવી જોઈએ મતલબ કે વૃક્ષનું થડ-પ્રહારથી ફળફૂલ ડાળીડાખળાં અગળાં નથી. આવા એકત્વ જ્ઞાનનો અનુભવ આપણા મહાન યોગીઓ, રૂપોઓ તેમજ નૃપતિઓએ વૈભવવાળા હોવા છતાં વૈભવને છોડીને અનુભવ કર્યો છે. સત્ય સ્વરૂપને ઓળખ્યું છે અને તે સંદેશ યાને સદ્-ઓધ કેવળ પરોપકાર અને કદ્યાણુ નિમિત્તે જે જાણવા માગે તેને આપતા રહ્યા છે. એવા સત્માર્ગદર્શક ગુરૂ યાત્રાળુઓની કે મુસાફરોના વળાવા રૂપે છે તેથી કરીને યાત્રાળુઓને લૂટાવાનો ભય રહેતો નથી.

આત્માની તલ્લિનતા.

આપણા સર્વનો એ અનુભવ છે કે, પ્રીત્સુકો, કવિઓ કે કારીગરો જ્યારે પોતપોતાના વિચાર કે કાર્યમાં એકચિત્ત થાય છે ત્યારે શરિર ભાન ભૂલી જાય છે અને તેમના કાર્યમાં તેમને રક્તેહ મળે છે.

તેવી રીતે શ્રી. અમીચંદ ભાઈએ પણ તલ્લિન બની શ્રી અંબાજીની પ્રેરણાથી તેમના ચંડીપાઠ અને સમય સમયના ભક્તિ, વૈરાગ્ય અને અભેદ જ્ઞાનના છંદો બનાવ્યા છે અને પોતે

અંતરના ઉમંગકાથી અત્યંત ઉત્સાહથી તે ગાઇ છે અને રસ ઉપજવી શ્રોતાઓને મંત્ર મુગ્ધ બનાવે છે અને એ માર્ગે અજ્ઞાન જીવોનો ઉદ્ધાર કરી તેમને માટે દુઃખ હરણનાં અને સત્સમાગમનાં પુસ્તકો રચ્યાં છે. આપણે એ ખુબ યાદ રાખવા જેવું છે કે અનેક દેવોને સેવવાથી એટલે કે અનેક વિચારો કરવાથી કાર્ય હંમેશાં બગડે છે અને ફત્તેહ મળતી નથી.

લક્ષ્મીની પરિક્ષા.

હીરાની પરિક્ષા જેમ ઝવેરીજ કરી શકે તેવી રીતે આપ શ્રીમાન્ પોતે પરમ લક્ષ્મી છે તેથી જીવન મુક્ત શ્રી ભક્તરાજ રૂપી હીરાની સાચી કદર કરી છે અને અત્રે પધારી ચંડીપાઠ તથા છંદો સાંભળી આ સન્માન આપ્યું છે તે દરેક રીતે યોગ્ય છે, આવુંજ સન્માન પ્રેમભાવથી સુરત અને મુંબઈમાં ભક્તરાજને અર્પણ થયું છે. જે કે ભક્તરાજ આવા સન્માનના ભૂખ્યા નથી પણ આપણે જે બોધ લેવાનો છે તે એજ કે જે ભક્તો આત્મ-શક્તિ યાને ઈષ્ટ દેવ દેવી પર સાચી શ્રદ્ધા રાખી ભક્તિ કરે છે તેને સર્વ શક્તિમાન ઈષ્ટ દેવ યોગ્ય ફળ આપ્યા વિના રહેતા નથી.

નિષ્કામ ભક્તિ.

ભક્તિ હંમેશાં નિષ્કામ વૃત્તિથીજ થવી જોઈએ, અને પૈસા કે એવી બીજી કંઈના મનમાં રાખી કરવામાં આવતી ભક્તિ ફળતી નથી. આપણામાં કહેવત છે કે, ‘માગે તેથી ભાગે અને ત્યાગે તેની પાસે’ તેમ નિષ્કામ વૃત્તિથીજ આપણા અંતરાત્માને શાંતિ મળે છે.

પરમકૃપાળુ દેવીશ્રી અંબામાતાના ભક્તરાજ શ્રી.

અમીચંદલાઈને પુરી તંદુરસ્તી બક્ષો અને તેઓશ્રી પોતે જીવન-
મુક્ત સ્થિતિ સુખેથી લોગવો અને આવા ધુભ કાર્યો તેમને
હાથે થતાં રહે એજ અભ્યર્થના.

બીજી માફી.

મહારાણાશ્રીએ જૈનોનો વેરો માફ કરવા ઉપરાંત એક
બીજી માફી પણ બક્ષી હતી, એક ગરીબ બ્રાહ્મણના છેકરાને
ચારીના આરોપસર પકડવામાં આવ્યો હતો તેને કેદમાંથી મુક્ત
કરવાની માંગણી લક્તરાજે કરી હતી જેથી મહારાજે તે માંગણી
પણ કબુલ રાખી બ્રાહ્મણ બાળકને છોડી મૂકી બ્રાહ્મણના આશીશ
મેળવ્યા હતા.

એ બાદ લક્તરાજ તરફથી એમના પુત્ર લામ ચુનીલાલ
અમીચંદે મહારાણાશ્રીનો આભાર માની નીચે મુજબ યોગ્ય
વિવેચન કર્યું હતું.

“મારી આટલી વૃદ્ધાવસ્થામાં મારી માએ એના બહાલા
પુત્રને તોડાવવા પહેલ વહેલી પ્રેરણા રા. રા. નાનાલાલ મંછારામ
મારફતે કરેલી અને ત્યાર બાદ મને મુંબઈમાં મારા છેકરાને ત્યાં
હું હતો ત્યારે આપના કાકાશ્રી મહારાજ નારાયણસિંહજીનો મને
મુંબઈમાં નડીયાદ શક્તિ મંડળ તરફથી માનપત્ર અપાયેલું ત્યારે
મેળાપ થયેલો અને તેઓશ્રીએ અનહદ પ્રેમભાવથી આપશ્રીને
મળવા સૂચના કરેલી અને તે બાદ આપશ્રીએ મને તોડાવવા
ફરમાન કરાવ્યું અને મને પણ માતાજીએ આપશ્રી કે જેઓ
હંમેશ મારી માની સેવા કરી રહ્યા છે તેના દર્શનનો લાલ લેવા
પ્રેરણા કરાવી અને તેને લઈને આકર્ષાઈ અત્રે ખેંચાણ કરી
બોલાવી દર્શનનો લાલ આપ્યો તેથી મને અત્યંત હુષ્ થાય છે.
મારે છેલ્લે જણાવવું જોઈએ કે મારી આટલી ૯૦ વર્ષની ઉંમરે

મારી માતાજીની સંપૂર્ણ કૃપાદ્રષ્ટિથીજ સુખરૂપે હું બધા લક્ષ્મી મંડળ સાથે આવી માતા ગુણ ગાર્હ રહ્યા છું અને તેથી મને જે પૂર્ણ લાભ મળી ગયો છે તે મારી માતા પ્રત્યે થયો છે. આજે મહારાણાશ્રીએ મારી વિનંતી સ્વીકારી એક બ્રાહ્મણ કેદી તથા જૈન ઉપર વધારાના લેવાતો કર માફ કર્યાનું જાહેર કર્યું છે તે બદલ આભાર માનું છું.”

મહારાણાશ્રી તરફથી લેટ.

મહારાણાશ્રી તરફથી કશળી શાલો, સાદી સાલો, અમર તથા ભરેલી સાડી વિગેરેનો શીરપાવ થયા બાદ લક્ષ્મીનાજે શનિવાર તા. ૬-૧-૩૪ ના રોજ શ્રી અંબાજીનું ધામ છોડવાની રજા માંગી. મહારાણાશ્રી તરફથી અંબામાની પ્રસાદીની વુંદડી ચાદળારી તરીકે મંડળીના દરેક જણને આપી હતી. અને ખાસ મેટરોરોડી સઘળા સંઘને આબુરોડ સ્ટેશન સુધી મોકલી આપી વિદાય આપી હતી.

અમદાવાદમાં આગમન.

સંઘ શનિવારે આબુરોડથી નીકળી રવિવારે અમદાવાદમાં ઉતર્યો હતો અને ધના સુતારની પોળમાં અંબાજી માતાના મંદિરે તેમજ ભદ્રમાં ભદ્રકાળીના મંદિરે લક્ષ્મીનાજે પોતાની મંડળી સહિત છદો ગાર્હ સંભળાવ્યા હતા જ્યાં પણ છદો સંભળાવા મેટી માનવ મેદની જામી હતી.

સંઘ રવિવારે રાત્રે અમદાવાદથી નીકળી સોમવારે સવારે સુરત આવી પહોંચ્યો હતો.

સુરતના “દેશીમિત્ર” તા ૧૦-૪-૩૪ ના
વધારો ક્ર. નં. ૫૯ માંથી ઉતારો

સુરતના જાણીતા ભક્તરાજ શ્રી૦ અમીચંદ મોતીચંદ અવેરી
જેઓએ દાંતા સ્ટેટમાં જેનોનો મુંડકા વેરો રદ કરાવ્યો હતો તેઓ
અત્રેના મુખ્ય ટોપીઝમાં પધારી વાડીયા મુવિટોન કૃત પૌરાણીક
ખોદપટ 'વામન અવતાર' જોઈને અતીશય પ્રસન્ન થયા હતા.

મુંબઈ સમાચાર, રવિવાર તા. ૬-૬-૩૬

કુંભારીયાનો યાત્રાકર.

સુરતના શ્રી અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરી, અબામતાળના પરમભક્ત છે. એમ કહેવાય છે કે માતાળની ભક્તિની ધૂનમાં તેઓ એટલા તણીન બની બચ છે કે એમને પોતાના દેહનું પણ ભાન નથી રહેતું. હાલમાં થોડા વખત ઉપર તેઓ દાંતાના મહારાણાના ખાસ આગ્રહથી પોતાની મંડળી સાથે અંબાળના દર્શને ગયા હતા. મહારાણાએ આ લગભગ નેવું વર્ષના વયો-વૃદ્ધ ભક્તરાજનું સરસ સ્વાગત કર્યું હતું, અને વધુમાં એવી વાત પણ બહાર આવી છે કે મહારાણા સાથે ખાનગી મંત્રણા કરતી વખતે જૈન કોમના બત્રાળાઓ પાસેથી—કુંભારીયા વિગેરે તિર્થ સ્થેત્રમાં જતા બત્રાળા પાસેથી—જે છ આનાનો બત્રાવેરો લેવામાં આવે છે તે માફ કરવા આ ભક્તરાજે અરજ કરી હતી અને આનંદની વાત છે કે “મહારાણાશ્રી ઉપર એની અસર પડી હતી, અને હવે પછી યોગ્ય રીતે લેખિત હુકમ બહાર પાડવાનું બહેર કર્યું હતું.” અને છેલ્લા ખખર પ્રમાણે તેવો હુકમ પ્રગટ થવાની તૈયારી છે તે બેતાં આ અહેવાલ કેટલે અંશે જૈન યાત્રિકને સાનુકૂળ થશે તે સમજશે. યાત્રાકર એ દુનિયાના બધા કરોમાં સૌ કરતાં વધારે અળખામણા કર છે. જૈન-સમાજને સારૂ તો એ સવિશેષ ત્રાસદાયક પૂરવાર થયો છે. દાંતાના મહારાણાશ્રી બે ખરેખર ઉદાર હૃદયે એ કર ભૂંસી વાળશે તો જૈન સમાજ અંતઃકરણપૂર્વક એ નામદારનો આભાર માનશે. બીજાં રાજ્યો ઉપર એની સારી અસર પડશે, અને યાત્રાકરના અન્યાયનો જે ઇતિહાસ આજે રચાઈ રહ્યા છે તેમાં એક નવું ઉજ્જવળ પાનું ઉમેરાશે.

ભાવનગરના “જૈન” પત્રના તા. ૨૧-૧-૩૪ ના
અંકમાંથી ઉતારો—પાનું ૫૨.

અંખાળનો કર.

ધ્રણા વખતથી અંખાળ-કુંભારીયાળ યાત્રાએ જતા યાત્રાળુઓ પૈકી જૈન યાત્રાળુઓ પાસેથી આખુલના યાત્રા બદલનો આખુલની યાત્રાએ જવાના છે કે જઈ આવ્યા છે તે સોગનપૂર્વક પુછીને માથા દીક રૂ. ૦-૬-૦ છ આનાનો વધારાનો કર લેવામાં આવતો હતો. હાલમાં સુરતના દેવીલક્ષ્મી જવેરી અમીચંદ મોતીચંદે તે કર હાંતાના હાલના મહારાણા શ્રી ભવાનીસિંહજીને પ્રસન્ન કરી માફ કરાવ્યો છે. તે બદલાનો માતાજી મહાલકારીના, જવેરી અમીચંદભાઈ પરના પત્રની નકલ સૌની બાણ માટે પ્રગટ કરીએ છીએ.

* * * જુઓ પાનું ૧૩ મું. * * *

સંઘસેવાના આવા ઉમદા કાર્ય માટે શ્રી સંઘ તરફથી અમે જવેરી અમીચંદભાઈને સહુર્ષ ધન્યવાદ પાઠવીએ છીએ અને જૈનો પરનો આ વધારાનો કર ઉદાર ચિત્તે માફ કર્યા બદલ ના. મહારાણાશ્રીનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

લી. પ્રતાપસિંહ મોહોલાલભાઈ,
ચહિવટદાર પતિનિધિ—શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી.

ભાવનગરના “જૈન” પત્રના તા ૪-૨-૩૪ના

અંકમાંથી ઉતારો પાનું ૧૦૨-૧૦૩

નૂતન સમાચારો.

અમદાવાદ:—અત્રેની શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના વહિવટદાર તિપ્રનિધિ શેઠ પ્રતાપસિંહ મોહોલાલભાઈ લખી જણાવે કે છે ઘણા વખતથી અંબાજી-કુંભારીયાજી યાત્રાએ જતા યાત્રાળુઓ પૈકી જેન યાત્રાળુઓ પાસેથી આખુજીની યાત્રા બદલનો આખુજીની યાત્રાએ જવાના છે કે જઈ આવ્યા છે તે સોગનપૂર્વક પુછીને માથા દીઠ રૂ. ૦-૬-૦ છ આનાનો વધારાનો કર લેવામાં આવતો હતો. હાલમાં મુરતના દેવીભક્ત ઝવેરી અમીચંદ મોતીચંદ તે કર દાંતાના હાલના મહારાણા શ્રી ભવાનીસિંહજીને પ્રસન્ન કરી માફ કરાવ્યો છે. તે બદલાનો માતાજી મહાલકારીના, ઝવેરી અમીચંદભાઈ પરના પત્રની નકલ સૌની જાણ માટે પ્રગટ કરીએ છીએ.

* * * જુઓ પાનું ૧૩ મું. * * *

સંઘસેવાના આવા ઉમદા કાર્ય માટે શ્રી સંઘ તરફથી અમે ઝવેરી અમીચંદભાઈને સહુ ધન્યવાદ પાઠવીએ છીએ અને જેનો પરનો આ વધારાનો કર ઉદાર ચિત્તે માફ કર્યા બદલ ના. મહારાણાશ્રીનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

મુંબઈના “તરૂણ જેન” પત્રના તા. ૧-૨-૩૪ ના

અંકમાંથી ઉતારો—પાનું ૨૩

રાજા ભોજ પૂછે છે: મુધા ક્યાં વસે છે?

નવવધૂના મુખમાં મુધા વસે છે કે?

સરદાર પાઠકજીનું ચંડીયજ્ઞ સમારંભમાં પ્રવચન!

મુરતના બાલાજીના લતામાં, શ્રી જે જે વિઠ્ઠલના મંદિરમાં કાર્તિક કૃષ્ણ પક્ષમાં ત્રણ દિવસનો જંદાત્મક ચંડીયજ્ઞ બાણીતા અંબાજીના લક્ષ્મી શ્રી અમીચંદના આચાર્ય પદે થયો હતો. ૬૦ વર્ષની વૃદ્ધ વયે પણ શ્રી. અમીચંદે ચંડીપાઠની ધૂન જગાવી હતી અને ભાવિક સ્ત્રી પુરુષોએ મોટી સંખ્યામાં તે યજ્ઞસમારંભમાં ભાગ લીધો હતો. આ પ્રસંગે ઉત્સાહની ઊંચે ઉડતી જણાઈ હતી અને સૌ ભાવિક ભકતો ચંડીગાનમાં રસ-મસ્ત થઈ ગયા હતા. કારતક વદ ૮ ને દિને યજ્ઞ થઈ થયો અને ત્રણ દિવસ ચાલુ રહી ત્રીજા દિને મધરાતે સમારંભ પૂર્ણ થયો.

શ્રી. અમીચંદના જંદ.

છેલ્લા દિવસે શ્રી. અમીચંદનો સત્કાર થયો અને શ્રી વિઠ્ઠલ મંદિરના મહારાજ તરફે સરદાર જનાર્દન વીરભદ્ર પાઠકજીએ શ્રી. અમીચંદનો ઉપકાર માન્યો ને તે પ્રસંગે માનનીય પ્રવચન કર્યું. તેમણે શ્રી. અમીચંદ તરફથી ત્રણ દિવસ દરમિયાન રબ્બ થયેલી વિવિધ પ્રકારની જંદોની રસથાળની

મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી. વધુમાં કહ્યું કે મહાત્મા શ્રી તુલસીદાસે શ્રી રામચન્દ્રનાં પરાક્રમે ગાયાં, મહાત્માશ્રી સૂરદાસે શ્રી કૃષ્ણનાં પરાક્રમે ગાયાં, જ્યારે શ્રી. અમીચંદ મહામાયા અંબાજીના પરાક્રમે ગામ્ રહ્યા છે. માટે તેઓ પણ મહાત્મા છે. તેઓ જીવંત છે ત્યાં સુધી કદાચ મારા કથનમાં સંશય લાગશે, પણ પછીથી તેમને મહાત્મા તરીકે સૌ કોઈ સ્વીકારશે. ભક્તિ-ભજનો ઉપરાંત તેઓ જનસમાજના વહેમો, બદીઓ, વગેરે ટાળવા માટે પણ અનેક છંદો ગાય છે. અમીચંદના છંદ કેવા છે? તેા કે

‘અમીચંદકો છંદકો, જિનકો લાગ્યો છંદ,
ભક્તિજ્ઞાન પાવે ખચિત, કયોં ન હોય મનિમંદ.’

તેઓ જૈનશાસ્ત્રને માનનારા હોવા છતાં હિન્દુ ધર્મ-શાસ્ત્રોના ઉંડા અભ્યાસી છે.

રાજા ભોજ ને વણકર.

રાજા ભોજ એક વિદ્વાન અને મહાન નૃપેન્દ્ર તરીકે હિન્દમાં પ્રસિદ્ધ છે. સંસ્કૃત ભાષા પર એને અદ્ભુત પ્રેમ અને પક્ષપાત હતો. તેના દ્વગ્રંથ એક વખત એના તરફથી એવી આજ્ઞા પ્રસિદ્ધ થઈ કે એના રાજ્યમાં રહેનાર સર્વે વ્યક્તિઓએ સંસ્કૃત કાવ્ય રચવાં. આવું ફરમાન અમલમાં મૂકાવવું અશક્ય છે, છતાં રાજ્યસત્તા તરફથી આવા હુકમો કવચિત બહાર પડે છે, ને તેનો સુરતના લોકોને અનુભવ નથી એમ નથી. માત્ર કુદપાથ ઉપરજ ચાલવું એવો હુકમ રાજા ભોજના હુકમને કંઈક અંશે મળતોજ લાગે છે. પ્રસંગ

એવો બન્યો કે એક સિપાઈદાદાને એક વણકર કે જે રાજા લોજનો પ્રબળ ન હતો તેની સાથે કંઈ કચકચ થઈ. ખીજા કોઈ રીતે પેલા વણકરને સતાવાય એમ ન હોવાથી સિપાઈદાદાએ તેને પૂછ્યું કે તું કાવ્ય રચે છે કે નહિ, ત્યારે પેલા વણકરે ના પાડી. એટલે સિપાઈ તેને રાજાના દરબારમાં ઘસડી ગયો અને ફરિયાદ કીધી કે આ વણકર મહારાજાની આજ્ઞાની અવજ્ઞા કરીને કાવ્ય રચતો નથી. રાજાએ તેને પૂછ્યું કે “કાવ્યમ ન કરોસિ કિમ્?” તેજ વખતે જાણે શ્રી મહાસરસ્વતી શારદાદેવીએ તે વણકર પર કૃપાદ્રષ્ટિ કીધી હોય તેમ તે બોલ્યો :

“કાવ્યમ કરોમિ, નહિ ચાસ્તરમ કરોમિ,”

“ચત્તાત કરોમિ યદિ, ચાસ્તરમ કરોમિ,”

“મૂપા લ મુકુટ મ ગિમંજિત પાદપીઠ ,”

“હે સાહસાંક કવચાભિ જવામિ યામ્મિ.”

એટલે વણકરે કહ્યું કે કાવ્ય તો હું કરું પણ સાંઝ કાવ્ય નથી કરી શકતો; પ્રયત્ન કરું તો સાંઝ કાવ્ય કરી શકું. અન્ય રાજાઓના મુગટના મણીઓના ચમકાટ જેના આસન અને પગ પર પડે છે એવા હે નૃપેન્દ્ર, અરે આપ કેટલા અવિચારી છો! હું કવન કરું કે માંડું વણવાનું કામ કરું (કુટુંબના પોષણથી) કે હું ગમન કરું (આજ્ઞા આપો તો).

સુધા ક્યાં?

આવા સંસ્કૃત વાતાવરણવાળા રાજા લોજની પંડિતસલામાં એકવાર પ્રશ્ન નીકળ્યો કે સુધા એટલે અમૃત ક્યાં હોય છે? રાજા લોજની સલા અને તે પણ પંડિતોની, એટલે વાદ થાય

કે વાત થાય તે સંસ્કૃતમાં જ હોય. રાજા લોકે પ્રશ્ન કીધો કે “હે પંડિતા: સુધા કુત્ર વસતિ?” ત્યારે એક પંડિતે કહ્યું કે “અઘ્ઘૌ” એટલે સમુદ્રમાં, ખીજાએ કહ્યું કે “વિષૌ” એટલે ચંદ્રમાં, ત્રીજાએ કહ્યું કે “વધૂમુલે” એટલે વહુના મુખમાં, ચોથાએ કહ્યું કે “કળિનામ નિવાસે” એટલે કણીધરોના રહેઠાણમાં, ત્યારે પાંચમા પંડિતે કહ્યું કે “સ્વર્ગે સુધા વસતિ ચે વિબુધા વદન્તિ ॥” એટલે બુદ્ધિમાનો કહે છે સુધા એટલે અમૃત તો સ્વર્ગમાં વાસ કરે છે. આમ પંડિતોએ જુદો જુદો જવાબ આપ્યો એટલે સુધાનું સ્થાન અનિશ્ચિત જ રહ્યું. ત્યારે લોકો રાજાએ કાલિદાસ પંડિતના સામું જોયું ત્યારે તેઓએ આ પાંચે સ્થાનોમાં સુધા હોવાની ના પાડી અને તેઓ નિચે પ્રમાણે કારણો દર્શાવીને બોલ્યા:

“ક્ષારં, ક્ષિયં, વતિમૃતં, ગરલં, પતન્તિ,
કંઠે સુધા વસતિ ચે મગવજ્ઞાનાનામ ॥”

એટલે સમુદ્ર ખારો છે, ચંદ્રને ક્ષય રોગ થયો છે, વધૂમુખામૃતનું પાન કરનાર પતિ મૃત્યુ પામે છે, કણીધરોના મુખમાં ગરલં એટલે ઝેર હોય છે અને સ્વર્ગે સ્થાન પામેલાઓ પુણ્ય પૂર્ણ થતાં પૃથ્વી પર પાછા આવે છે, માટે આ પાંચે માંથી કોઈ જગ્યાએ અમૃત નથી, પણ લગવતજ્ઞનોના કંઠમાં અમૃત વાસ કરીને રહે છે. કાલિદાસ પંડિતની આ કલ્પના આજ ત્રણ દિવસ થયા સાચી પડેલી આપણને જણાઈ છે. સત્તારીએ! ને સજ્જનો! શ્રી. અમીચંદે તો પોતાનું નામ સાચું કરી દેખાડ્યું છે. એઓશ્રી જ્યાં જાય છે ને શ્રી અંબાજીના

છ'દો લલકારે છે ત્યાં 'અમિ' એટલે અમૃતજ બાણે વરસી રહે છે.

છેલ્લે શ્રી. અમીચંદ વિષે કહ્યું કે તેમની ખ્યાતિ મુંબઈના ખારાથી તે રૌપ્યભૂમિ મારવાડને મેવાડના ઝાંપા સુધી ફેલાઈ રહી છે. આવું રત્ન સુરતની ધરતીમાંથી ઉત્પન્ન થયું માટે સુરતને ધન્ય છે. છેલ્લે વિકૂલ મંદિરના સંચાલકોને મુંદર સમારંભના અયોજન માટે અભિનંદન આપી શ્રી. અમીચંદને દીર્ઘાયુષ્ય ઇચ્છ્યું. ગં. સ્વ. શ્રી જ્યાલક્ષ્મી ખેન તરફથી સરદાર પાઠકજીને હસ્તે એક શાલ શ્રી. અમીચંદને અર્પણ થયું. શ્રી. અમીચંદે વધુ છ'દોની રમઝડ જમાવ્યા પછી પ્રસાદ લઈ સમારંભ વિસર્જન થયો હતો.

સુરતના “પ્રતાપ” તા. ૨૨-૧૨-૩૪ ના
અંકમાંથી ઉતારો-પાનું ૬.

આવૃત્તિ ૨ જી

તા. ૧૫-૧૦-૩૯

[પ્રત ૭૦૦

આ ચોપડી “શ્રી નરવર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ”
સેન્ડરર્ટ રોડ, ખેતવાડી ૪૭ ગલી, મુંબઈ-૪ માં
શા. ચુનીલાલ અમીચંદ ઝવેરીએ ખાપી,
તેજ ટેકાણેથી પ્રસિદ્ધ કરી.

શ્રી અંબાજીના પરમ લક્ષ્મી

સ્વ૦ શા. અમીચંદ મોતીચંદ ઝવેરી

તરફથી બહાર પડેલાં પુસ્તકો

અંબાજીના છંદ [ભાગ ૧ થી ૮] છપાય છે	કિંમત	૦-૧૦-૦
અંબાજીના છંદ [ભાગ ૯-૧૦]	કિંમત	૦-૬-૦
ચંડીપાઠ [પ્રથમ, મધ્યમ તથા ઉત્તર ચરિત્ર]	કિંમત	૦-૬-૦
સંકટ હરણુ ગરખાવળી	કિંમત	૦-૩-૦
દુઃખહરણુ	કિંમત	૦-૨-૦
સાધુના સમાગમથી નીચની મુક્તિ	કિંમત	૦-૧-૦

ઉપલાં પુસ્તકો મળવાના ઠેકાણાં:—

શા. ખુબચંદ અમીચંદ ઝવેરી, આમલીરાન (વાડી) સુરત
શ્રી સુરત અંબા માતાના ટકોરખાનાની નીચે, ઘી વાળાની દુકાને.
શ્રી નટવર પ્રી. પ્રેમ, સેન્ટ્રલસ્ટ્રીટ રોડ સંઘવી સદન, મુંબઈ નં. ૪.
નવીનચંદ ઝવેરી એન્ડ કું., ૭૩, સ્વદેશી માર્કેટ, મુંબઈ નં. ૨.

